PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 70 (1758) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, sobota 24. marca 1951 Cena 15 lir

Jutri izide na **osmih** straneh naša

VELIKONOČNA ŠTEVILKA

z zanimivo in pestro vsebino

Mac Arthur predlaga sestanek s severnokorejskim poveljnikom

Velika padalska akcija čet OZN severno od Seula - „Če bi Združeni narodi spremenili svoj sklep, da se spor omeji na Korejo, bi grozil Kitajski vojaški zlom", je izjavil Mac Arthur

TOKIO, 24. — Mac Arthur je danes izjavil, da je pripravljen sestati se z vrhovnim poveljnikom sovražnih čet na Koreji, da poskusi najti «vojaško rešitev konflikta».

TOKIO, 24. — Pred svojim odhodom na Korejo, kjer so ameriške padalske čete izvedle danes veliko akcijo severno od Seula in po zadnjih poročilih odrezale dve severnokorejski diviziji, je Mac Arthur izjavil: «Sovražnika je treba v tem trenutku opozoriti, da če bi Združeni narodi spremenili svoj sklep, da se spor omeji na samo Korejo in če bi razširili svoje operacije od obale notranjost Kitajske, bi bila ta dežela v nevarnosti, da se kaj hitro vojaško zruši».

Vrhovni poveljnik čet OZN je nato poudaril, da je korejsko vprašanje v bistvu političnega značaja in da «ga je zato treba rešiti z diplomatskimi sredstvi». Mac Arthur je nadaljeval: «V skladu s svojimi pooblastili sem pripravljen sestati se na bojišču z vrhovnim poveljnikom sovražnih sil, da bi poskusili najti vojaško rešitev, ki bi omogočila uresničenje političnih ciljev Združenih narodov brez nadaljnjega prelivanja krvi».

187. polk ameriške letalske pehote je danes zjutraj ob 9. uri po krajevnem času izvedel padalski napad na vzhodnem bregu reke Imjin, za naravno severnokorejsko obrambno črto pred 38. vzporednikom. Pri napadu je sodelovalo preko sto transportnih letal tipa «C 119» in «C 46», ki so jih spremljali reaktivni lovci in lahki bombniki. Druge lovske in bombne skupine so nekaj ur z bombami in mitraljiranjem «obdelovale» ozemlje, določeno za desant.

V petih valovih je pri Munsanu z letal odskočilo nekaj tisoč mož pehote, letala pa so s padali odvrgla tudi avtomobile in topove kalibra 75 in 105 mm. Pet minut za prvim valom je odskočil iz letal drugi val lahkih 5 km južno od prvega. Ob 9.15 je odskočil poveljnik akcije general Franck Born, okoli desete ure pa so letala pripeljala težko oborožitev. Z lahkim transportnim letalom se je na prizorišče pripeljal tudi general Ridgway, poveljnik VIII. armade, ki je sam nekoč bil padalec.

Obenem s padalsko akcijo je s frontne črte pričel prodirati proti mestu desanta motoriziran odred, oborožen tudi s tanki. Pozno zvečer so sporočili, da je ob 18.30 po krajevnem času odred dosegel padalce, ki so se izkrcali pri Munsanu. Pravijo, da sta na prostoru severno od Seula zdaj obkoljeni dve severnokorejski diviziji s skupno 15.000 možmi. Po zadnjih poročilih nadzorujejo čete OZN cesto ob južnem bregu reke Imjin, ob ovinku, ki ga dela reka približno 20 km jugovzhodno od Kaesonga.

Na osrednjem delu bojišča so čete OZN naletele na močan odpor na sektorju Hangye, kakih 20 km vzhodno od Čunčona; zvečer je odpor nepričakovano ponehal. Na ostalih delih fronte so čete OZN nadaljevale s počasnim napredovanjem in so naletele le na šibak odpor.

Po poročilu izvidniških letal se je od včeraj ponoči povečal promet po severnokorejskih cestah in železnicah. Bolj na severu, na sektorju Sariwon-Fenjang, so opazili živahen promet proti jugu, medtem ko so se v bližini fronte številne kolone pomikale na sever.

Severno od Seula so čete OZN zasedle mesto Uikongbu. Napredovanje na široki fronti severno od južnokorejsko prestolnice ni naletelo na močnejši odpor, pač pa na številna minska polja.

Pobegi iz Bolgarije - dokaz o neuspehu kominformistične propagande

BEOGRAD, 23. — Današnja «Politika» piše, da imajo zadnje bolgarske in madžarske note o zatrjevanih izzivanjih jugoslovanskih obmejnih organov namen podkrepiti ustrahovalno gonjo sovjetskega bloka. List pripominja, da to pomeni poizkus pobijanja argumentov v jugoslovanski Beli knjigi o sovražnem delovanju sovjetskega bloka proti Jugoslaviji. Vtis, ki so ga ti dokumenti napravili v svetovni javnosti, poudarja «Politika», je prisilil sovjetske voditelje, da s satelitsko budimpeštansko in sofijsko vlado uprizorijo nove komedijantske obtožbe o zatrjevanih obmejnih izzivanjih. Razumljivo je, nadaljuje list, da ni nobenega sledu o izzivanju jugoslovanskih obmejnih organov in ni prvikrat, da se kominformistična propaganda poslužuje takih spletk v svoji protijugoslovanski gonji. To pot so bolgarski in madžarski voditelji skušali s temi notami odvrniti pozornost svojega prebivalstva od notranjih težkoč na namišljeno zunanjo «nevarnost», ki naj bi grozila od Jugoslavije. Kako malo uspeha ima na tem področju kominformistična propaganda, dokazuje dejstvo, da prav te dni se množijo pobegi Bolgarov in Madžarov, ki bežijo pred terorjem in preganjanjem in si iščejo zavetišče v Jugoslaviji.

NEZADOVOLJSTVO FRANCOSKIH DELAVCEV S SKLEPI VLADE O MINIMALNIH MEZDAH

Stavka železničarjev podaljšana - Splošna stavka v Alžiru - Skupščina odložila glasovanje o celotnem volilnem zakonu na 5. aprila

PARIZ, 23. — Napovedano izjavo v narodni skupščini je Queuille podal ob petih zjutraj. Priznal je, da povečani življenjski stroški zahtevajo nekatere ukrepe, ki pa da jih je sicer že napovedal, ko se je skupščina izrekla o njegovi investituri. Vlada bo morala vsekakor nekaj odločiti. Pripomnil je tudi, da so sedanji spori dosegli «zaskrbljajočo važnost». Dalje je omenil, da so bila tudi za časa prejšnje vlade protestna gibanja zaradi zvišanja cen, ki so jih povzročile predvsem mednarodne okoliščine. Omenil je nato sporazum za rudarje ter pogajanja z delavci pariških prevoznih podjetij. Pripomnil pa je, da vlada ne more sprejeti «nekaterih omejitev svobode dela in da bodo krivci kaznovani». Vlada je pripravljena sprejeti potrebne ukrepe, «ne more pa sprejeti nasilja». Govoril je nato o položaju na posameznih sektorjih, ki jih je prizadela stavka.

Končno je Queuille govoril o gospodarski in finančni obnovi Francije, ki da se ne sme zanemarjati ter je zaključil: «Zahtevam, ki so po večini upravičene, bo zadoščeno v interesu delavstva.

Danes je ministrski svet določil minimalno zajamčeno mezdo 87 frankov na uro za delavce v Parizu in 74 frankov za delavce na deželi. Poviški so večji za deželo kakor za Pariz.

Na jutranji seji je ministrski svet sklenil, da se takoj uvede predvojni sistem, ki določa neposredna pogajanja za določitev mezd med upravo državnih železnic in tozadevnimi sindikati. Po letu 1939 je namreč mezde železničarjev določalo ministrstvo za promet.

Kakor je znano, je komisija za kolektivne pogodbe ugotovila, da so se življenjski stroški od 23. avgusta 1950 (ko je bila prvikrat določena minimalna zajamčena mezda) zvišali za 12,5 odst. Ministrski svet pa je zvišal mezde za 11,5 odst. Najugodnejši povišek za deželo pa znaša 15,6 odst.

Takoj po objavi sklepov vlade je izvršilni odbor Splošne konfederacije dela objavil poročilo, ki poudarja sicer, da je doseženi povišek zmaga delavskega razreda in njegove enotnosti v borbi, vendar pa ugotavlja, da je povišek še premajhen, in priporoča delavcem, naj se še nadalje borijo, da bo vlada priznala celotne zahteve. Krščanski sindikati tudi poudarjajo, da vlada ni popolnoma upoštevala odstotka zvišanja življenjskih stroškov, in pozivajo svoje člane, naj takoj stopijo v stik z delodajalci za revizijo sedanjih dogovorov.

Ne ve se še, kakšno stališče bo zavzela sindikalna organizacija «Force Ovriere», vendar domnevajo, da ne bodo preklicali sklepa o podaljšanju stavke.

Medsindikalni odbor CGT treh sindikalnih organizacij je od jutri zjutraj dalje odredil splošno stavko vseh uradnikov in delavcev v električnih podjetjih in plinarnah v Alžiru. Sindikalna organizacija «Force Ovriére» pa je sklenila podaljšati stavko železničarjev za nadaljnjih 48 ur. Isti sindikat nameščencev civilnega letalstva pa javlja, da bo razpisal referendum, čigar izid bo znan šele v torek.

Ministrstvo za javna dela je sporočilo da bodo vsi militarizirani železničarji, ki se ne bodo odzvali pozivu pred soboto opoldne, takoj odstavljeni v pričakovanju disciplinskega postopka, ki predvideva odpustitev, zapor in globo.

Ministrstvo za narodno obrambo je potrdilo, da se morajo vsi vojaki ki so sedaj na dopustu, vrniti takoj na svoje mesto.

Vlada je nocoj dala ministru za industrijo in trgovino ter ministru za javna dela potrebna navodila za pogajanja z delavci, ki vršijo javnokoristna dela.

Ministrski svet se bo sestal jutri popoldne, da prouči odmev na vseh sektorjih, ki ga bodo imeli njegovi današnji sklepi glede zvišanja minimalnih mezd in da sprejme morebitne nove ukrepe.

Danes zjutraj je bil položaj v glavnem kakor včeraj. Nekateri vlaki so sicer imeli zvezo med prestolnico in večjimi mesti v Parizu pa vlada popoln zastoj prometa.

Nocoj je narodna skupščina zaključila razpravijanje o načrtu volivne reforme, sklenila pa je s 45 glasovi proti 184, da se glasovanje o celotnem načrtu odloži na 5. aprila. Se prej je skupščina sprejela prvi člen načrta, ki vsebuje vse spremembe volilnega zakona iz leta 1946.

Na podlagi tega zakona bo stranka, ki dobi 50 odst. glasov v kakem departmanu, dobila vsa poslanska mesta, ki so v skupščini določena za te departman (število mandatov za vsak departman je od dva do enajst). Z novim sistemom ne bodo torej stranke manjšine, ki bi dobile tudi 49 odst. glasov, imele pravice niti do enega poslanskega mesta. Če pa nobena stranki ne uspe dobiti 50 odst. glasov, se poslanska mesta določijo sorazmerno z glasovi vsake stranke. Ker pa je težko, da ena stranka dobi samo 50 odst. glasov v katerem koli departmanu, določa novi volilni zakon sistem vezanih list. Več strank, ki so sicer predložile ločene liste, lahko seštejejo skupne glasove, tako da se doseže 50 odst. in s tem dobijo skupaj vsa poslanska mesta. Ta sistem omogoča glavnim vladnim strankam (socialisti, ljudski republikanci, zmerni, radikali) da dobijo večino v novem parlamentu; ne komunisti ne degolisti, pa ne bi mogli priti do oblasti. Izvedenci namreč predvidevajo, da bodo komunisti na prihodnjih volitvah dobili 27 odst. glasov kakor pred petimi leti, degolisti pa 30 odst.

Ameriški predsednik Truman je danes izjavil, da ameriška vlada z zadovoljstvom pričaku. je obisk predsednika francoske republike Auriola. Izjava dodaja: «Francija in ZDA imata dolgo zgodovino prijateljstva in vezi med obema državama, ki sta združeni v borbi za mir v svetu, niso bile nikoli tako tesne».

Letalo s 53 potniki izginilo nad Atlantikom

LONDON, 23. — Na poti med Novo zemljo in Irsko je izginilo ameriško transportno letalo, ki je prevažalo 53 oseb. V letalu je bil tudi brigadni general Cullen, namestnik poveljnika druge ameriške letalske armade.

Zunanja trgovina FLRJ doseza predvojno raven

BEOGRAD, 23. — Jugoslavija trguje danes z 42 evropskimi in prekomorskimi državami. Njena zunanja trgovina bo kmalu dosegla predvojno raven, čeprav se je po končani svetovni vojni znatno zmanjšal izvoz poljedelskih pridelkov zaradi suše, ki je bila več let zaporedoma.

Da razvije svoje trgovinske odnose s tujino, je Jugoslavija podpisala trgovinske pogodbe s 23 državami, z drugimi 19 državami pa ima trgovinske odnose. Na ta način si je Jugoslavija zagotovila trge za prodajalce za proizvode, ki jih potrebuje, v državah Zahodne Evrope in v drugih državah, ki niso v kominformističnem bloku. Z okrepitvijo svojih trgovinskih odnosov z zahodnim svetom in posebno z Velko Britanijo, z Zahodno Nemčijo, z Italijo in z ZDA je jugoslovanska zunanja trgovina temeljila na načelu trgovinskih odnosov, ki naj temeljijo na enakopravnosti brez vsake politične ali drugačne koncesije.

Priprave na zasedanje OZN v Parizu

NEW YORK, 23. — Prvi izvedenci tajništva OZN so odpotovali v Pariz, da se posvetujejo s francosko vlado glede organizacije zasedanja Glavne skupščine OZN, ki bo jeseni v francoski prestolnici. Od 6. do 9. aprila bo v Parizu tudi Trygve Lie.

Sistem ZSSR ni napredek, temveč nazadovanje sta izjavila na sestanku v Rimu Cucchi in Magnani

Skupina okoli Cucchija in Magnanija je včeraj ustanovila svoj odbor, ki se mu bo verjetno v kratkem priključila rimska skupina okoli lista «Politica Nuova» in torinska okoli lista «Ordine nuovo». V zadnjih dneh sta imela Cucchi in Magnani — kot poroča italijanski tisk — v Rimu številne razgovore z vidnejšimi člani Nennijeve socialistične stranke in KPI iz raznih italijanskih okrajev, med njimi je bil nekdanji urednik komunističnega dnevnika «La voce» iz Neaplja, nekateri komunistični in socialistični poslanci v sicilijanskem pokrajinskem parlamentu, in razne osebnosti, ki so izstopile iz KPI, iz Chietija, Pescare, Beneventa in Avellina. Govorijo tudi o poskusih levega krila socialistične stranke enotnosti (PSU), da bi se zbližalo z Magnanijevo skupino.

Na sestanku, ki ga je priredil rimski odbor Gibanja za neodvisnost italijanskega delavskega razreda, sta govorila tudi Chucchi in Magnani.

Magnani je govoril o sedanji krizi v italijanskem delavskem gibanju in poudaril, da so člani italijanskih levičarskih strank, vštevši komuniste in socialiste, doživeli od konca druge svetovne vojne celo vrsto razočaranj, predvsem zato, ker se KPI ne bori za ideale, ki jih na zunaj proglaša. Zaradi tega postaja italijansko delavsko gibanje vsak dan šibkejše in njegov razvoj, ki je leta 1945 imel velike perspektive, je danes zavrt. Po Magnanijevem mnenju je stagnacija v italijanskem delavskem gibanju in v borbi za izboljšanje življenjskih pogojev delavskih množic kriv birokratizirani aparat KPI. Birokratsko vodstvo vsiljuje članom svoje odločitve brez vsake svobodne diskusije, KPI pa prihaja vse bolj navzkriž z interesi delavskega gibanja.

Valdo Magnani je nato izjavil, da se je med vojno kot partizan boril v inozemstvu, kjer je spoznal druge narode in prišel do spoznanja, da je mogoče svobodo doseči samo z borbo. Svobodo ne more nihče podariti od zunaj, je rekel Magnani.

Magnani je nato rekel, da on in njegovi sodelavci ne nameravajo ustanoviti posebne stranke, temveč široko gibanje, ki bo zbiralo vse resnično napredne sile in izpolnilo praznino, ki je nastala zaradi razcepitve italijanske levice in podrejanja enega njenega dela volji Kominforma in sodelovanja drugega njenega dela z vlado. V zvezi s pogajanji za združitev Saragatove socialistične stranke italijanskih delavcev z Romitovo socialistično stranko enotnosti je Magnani poudaril, da ni mogoče podcenjevati združevanje socialističnih strank, ki so v opoziciji. Prav tako je izrazil mnenje, da bi se moral napredni del italijanskega delavskega razreda boriti v Splošni italijanski zvezi dela (CGIL), ki je sedaj pod vplivom kominformistov, da bi dobil v njej ključne položaje in jo spremenil v resnično neodvisno in močno organizacijo italijanskega delavskega razreda.

«Ostali bomo zvesti našim idealom» je izjavil na koncu Valdo Magnani. «Zaupamo človeštvu in njegovi sposobnosti, da s skupno akcijo prepreči vojno in da za to tudi najde potrebno moč. V to bo tudi usmerjeno naše delovanje».

Prisotni so Magnanijev govor pozdravili z odobravanjem, zlasti pa besede, da si lahko narod pridobi svobodo samo z borbo.

Za Magnanijem je govoril poslanec Aldo Cucchi. Poudaril je, da je v KPI položaj težak. Ta težki položaj se razvija že od osvoboditve. Vse glavne položaje v partijskem aparatu so zavzeli ljudje, ki so sedeli v ZSSR in ki so se oddaljili od življenja in potreb italijanskega delavskega razreda. Ti ljudje iz Moskve so vnesli v partijo duh podrejanja in komandiranja in zavzeli vodilne položaje brez demokratičnih volitev. Federacije in sekcije KPI so postale čisto navadni izvršni organi višjega vodstva in italijanskega delavskega razreda, za njo so ti interesi indentični z interesi sovjetskih voditeljev. Aldo Cucchi je poudaril, da je na svojem obisku na Češkoslovaškem in na Poljskem spoznal, da te dežele niso neodvisne, temveč da so popolnoma podrejene moskovskim interesom.

«Na Češkoslovaškem — je rekel Cucchi — mi je 70 odst. delavcev govorilo, da so proti njeni slepi pokornosti ZSSR in proti gospodarski zasužnjenosti dežele. Mislim, da uvedba takega režima pri nas in v ostali Evropi ne bi pomenila napredka, temveč samo nazadovanje».

Ob koncu je Cucchi poudaril, da mora biti Italija nevtralna in da ne sme pristopiti k nobenemu bloku. Toda nevtranost Italije mora biti oborožena nevtralnost, v enakopravnem sodelovanju z drugimi neodvisnimi deželami Zahodne Evrope.

CK KP STO Neodvisni delavski partiji Nemčije

Ustanovnemu kongresu Neodvisne delavske partije Nemčije (UAP), ki se bo pričel jutri, je poslal Centralni komite Komunistične partije STO sledečo brzojavko:

Ob priliki vašega ustanovnega kongresa vam pošiljamo bratske pozdrave z željo, da vaš kongres doprinese k ustvarjanju enotnosti nemškega delavskega razreda in vseh resnično demokratičnih sil Nemčije v borbi proti izdajalski in razbijaški agenturi Kominformu ter ostalim silam reakcije, za enotno neodvisno in svobodno, resnično socialistično Nemčijo! V tem duhu vam, tovarši, želimo obilo uspeha!

S socialističnim pozdravom:
C.K. K.P. STO

Mezdne zahteve v Belgiji

BRUSELJ, 23. — Belgijo je zajel val mezdnih zahtev. Povišanje plač v skladu z novo kolektivno pogodbo pa ne bo preseglo 5 odst. za državne uradnike in 2.5 odst. v privatnem sektorju. Stavke so bile v Willebroecku in v plavžih v Turnhoutu, širijo se pa tudi po lieškem industrijskem bazenu. Minister za delo se je posvetoval s predstavniki sindikalnih organizacij, ki so sklenile izvesti, pod vplivom belgijske socialistične stranke, široko kampanjo proti draginji.

Policija je danes aretirala petnajst inozemskih delegatov, ki so se nameravali udeležiti kongresa KP Belgije, ki se je začel danes. Med aretiranimi so Švicarji, Francozi, Italijani, Holandci in Luksemburžani. Vsi bodo izgnani iz države.

BOLOGNA, 23. — Bolonjska federacija stranke PSU je izdala poročilo, ki pravi, da je vodilni odbor po proučitvi položaja, ki je nastal v občinskem svetu, potem ko je kominformistična večina sprejela ostavko občinskega svetovalca Cucchija, sklenil soglasno pozvati svoje svetovalce naj odstopijo.

V kratkem se začnejo oddaje nove ljubljanske radijske postaje

LJUBLJANA, 23. — V Ljubljani so dokončali graditev nove radijske postaje 135 kw. Kmalu bo začela s poskusnimi oddajami. Z rednimi oddajami bodo začeli sredi prihodnjega meseca. Povečanje kapacitete ljubljanske radijske postaje od 20 na 135 kw pomeni važen kulturni dogodek. Nova radijska postaja bo takoj ob začetka imela tudi oddaje v nemškem jeziku, sredi maja pa v francoščini. V italijanščini oddaja ljubljanski radio že več časa. Vsaka oddaja v tujem jeziku bo trajala dnevno po 30 minut in bo vsebovala vesti in komentarje o jugoslovanski zunanji in notranji politiki, ter zanimive dogodke v Jugoslaviji iz življenja jugoslovanskih narodov ter vprašanja, ki se nanašajo na kulturno in umetniško življenje.

Začetek delovanja nove radijske postaje bo posebno važen za Slovence v Avstriji in Italiji ter za slovenske izseljence v državah Zahodne Evrope, ki sedanje radijske postaje ne slišijo, ali pa jo slišijo zelo slabo.

Čistka v romunski vladi

BUKARESTA, 23. — Danes so bili odstavljeni trije romunski ministri: Gheorghe Vasilichi, minister za rudnike in petrolejska polja, Petre Borila, minister za gradnje, in Emanuel Vinea, pomočnik ministra živilske industrije. Kot vzrok za odstranitev Vasilichija navajajo močno zmanjšanje romunske proizvodnje nafte: 4 milijone ton proti 7 milijonom predvojne produkcije. Dejanski vzrok za znižanje proizvodnje pa je demontaža številnih naprav in strojev, ki so jih poslali v ZSSR, in pa rastoči odpor delavcev proti sovjetskim metodam ropanja romunskih naftnih vrelcev.

Po zadnjih poročilih je bil odstavljen tudi podpredsednik romunske državne komisije za prisilni odkup poljedelskih proizvodov, Constantin Sandu.

Odkrito izdajstvo

Težko je najti tako jasen in nedvoumen primer izdajstva delavskega gibanja s strani kominformistov kot je zadnja izjava Palmira Togliattija, generalnega sekretarja KP Italije na pokrajinskem kongresu v Milanu. Kot smo že poročali, je on tedaj odkrito dejal, da uradni politiki KP Italije ni niti najmanj do borbe delovnega ljudstva Italije za njegove gospodarske pravice.

«Mi izjavljamo — je dejal Togliatti — da smo pripravljeni prenehati s svojo opozicijo tako v parlamentu kakor tudi v državi sploh proti tisti vladi, ki bo spremenila zunanjo politiko Italije».

Z drugimi besedami: De Gasperijeva in katera koli druga buržoazna vlada naj preneha s sodelovanjem z zapadnimi silami in mi se bomo formalno odrekli borbi za poboljšanje življenjskih pogojev delavskega razreda Italije.

Palmiro Togliatti se je vrnil z «zdravljenja» v Moskvi in zdi se, — po tej njegovi prvi javni izjavi, potem ko so ga moskovski «zdravniki» pustili domov — da je uspešno dovršil svoje kremeljsko zdravljenje. Kajti, kaj naj bi sicer pomenil njegov odkriti poziv vladi? Ogejmo si zadevo malo bolje:

ZSSR pripravlja agresijo. Tej njegovi liniji pa stoji na poti nekaj važnih činiteljev: v prvi vrsti zavednost množic vsega sveta, potem pa tudi same zapadne vlade, katerim ni do vojne pod sedanjimi pogoji in ki se zato trudijo, da bi ukrotile «sovjetski» imperializem. Da bi parirala to obrambo miru se ZSSR poslužuje raznih metod: od kampanje za «mir» in od petokolonaškega dela partij v zapadnih državah pa do poskusov, da bi razdvojila zapadne države. Eden izmed priljubljenih načinov tega delovanja v zadnjem času, potem ko je prišlo do poloma z geslom o miru posebno v odnosih na Francijo in Italijo, je geslo nevtralnosti.

Nevtralnost je privlačna beseda, ker se zdi množicam identična s temle pojmom: ostati izven vojne izven tistega strašnega uničevanja, krvi, smrti in trpljenja. Dejansko pa pomeni to geslo poskus, da bi se miroljubne množice na zapadu, ki so pripravljene na borbo proti kakršnemu koli napadu, uspava le pred nasščajočim «sovjetskim» imperializmom. Ne misliti na obrambo, ne krepiti svoje obrambne sposobnosti, da bi sovjetska armada laže izvršila svojo nalogo zasužnjevanja ob pomoči petokolonaških partij. To je v bistvu smisel sovjetskega gesla o nevtralnosti.

Tako je treba razumeti Togliattijevo ponudbo De Gasperijevi vladi za sporazum: ta vlada naj preneha s politiko, ki nasprotuje pretečemu «sovjetskemu» imperializmu in agresiji in — stvar bo v redu.

A žrtev za to? Protiusluga? Popolno ignoriranje borbe, katero ima italijanski proletariat pravico voditi proti vsem notranjim sovražnikom.

Podlost kominformizma se vidi tu brez kakršne koli sence. Interesi delovnih ljudi nisso nič, vse je — interes sovjetske birokracije. Če je njej potrebno doseči cilj, naj se briše marksizem, naj se briše borba za socialno osvoboditev! Togliattijeva izjava bo gotovo mnogim v Italiji in na svetu odprla oči, če so se otročje zanašali na iskrenost stalinskih gesel.

Toda poleg tega je Togliatti tudi cinik. On se tudi posmehuje delovnim množicam države, v kateri živi:

«Mi smo partija, ki se bori za socializem» —

pravi on in nadaljuje s takšnim le najočitnejšim izigravanjem duha Marksovega in Leninovega nauka:

«Mi želimo uresničiti socializem s pomočjo izpremembe gospodarske strukture države na PODLAGI LINIJ, KI SO POSTAVLJENE (— poslušajte dobro! op. ur.) v REPUBLIKANSKI USTAVI!»

Torej: ustava buržoazne Italije — to je marksizem-leninizem, to je program komunistične partije, kadar je tako Moskvi potrebno. Do sedaj so kominformisti vendarle pazili da svoje izdajstvo oblečejo v obleko socialističnih gesel. Togliatti ne dela niti tega več, on govori odkrito, tako da bolj odkrito govoriti niti ni mogoče.

Togliatti je moral prepričevati v svojem govoru poslušalce, da Italiji ne preti nevarnost od ZSSR — ne, bog ne daj, nikakor od ZSSR! Primerjal je tudi politični položaj v letih 1939 in 1940, ko je «Mussolinijeva Italija morala izbirati med vojno na strani Nemčije in med nevtralnostjo». Omenil je, da je bilo slabo, da se je Italija tedaj odločila za vojno na strani Nemčije, kar je pač precej nerodno za ZSSR, ki je prav tedaj preživljala medene mesece s Hitlerjevim Reichom. Četudi preti sedaj Italiji vojna katastrofa, kakor Togliatti v zli slutnji prerokuje (mogoče celo ve, morda so mu kaj več o tem povedali v Moskvi!), tedaj je to katastrofa, ki jo lahko prinesejo edino njegovi gospodarji pa tudi on z njimi, ko jim je vendar tako pasje zvest.

No, sreča je, da italijanski proletariat vedno bolj zapušča takšne polit kante kakršen je Togliatti. Neodvisno delavsko gibanje se v Italiji širi, a kot dokaz za to služi prav Togliattijev govor: on se je prisiljen obračati na kogar koli, kajti množice ga zapuščajo.

Konferenca na mrtvi točki tudi po tajni seji namestnikov

Jutri se bodo delegati sestali spet na javni seji, nato pa bodo prekinili delo do torka

PARIZ, 23. — Namestniki štirih zunanjih ministrov so se danes prvič sestali na tajni seji, kot je bilo sklenjeno včeraj na kosilu pri Daviesu. Vsakega namestnika je spremljal en sam delegat in sicer Parodija Guy de la Tournelle, Jessupa Bohlen, Daviesa Mallet Gromika pa Lavrentijev. Seja se je končala nekoliko po 8. uri. Čeprav delegati niso dajali nobenih pojasnil o poteku seje, menijo v političnih krogih; da ni bil dosežen noben nov rezultat. Član francoske delegacije je zanikal poročila neke ameriške agencije, da bi prišlo do razlike v mnenju angleške in francoske delegacije na eni in ameriške delegacije na drugi strani. Že pred sejo niso gojili posebnih upov, da bi se položaj izboljšal, razen — so poudarjali — če bi Gromiko dobil nova navodila od svoje vlade.

Jutri se bodo namestniki sestali spet na plenarni seji, ki bo že ob 10.30 predpoldne. Davies bo takoj nato z letalom odpotoval v London. Mnenje, da je bila današnja seja neuspešna, utemeljujejo na eni strani s strogo rezerviranostjo delegatov po seji, ker so pričakovali, da bi bil tisk kakor koli le obveščen, če bi bil dosežen kak pa čeprav majhen napredek. Na drugi strani navaja dejstvo; da se bodo namestniki jutri sestali spet na javni seji k mišljenju, da bi delegati vsekakor poskušali nadaljevati s tajnimi sejami, če bi se jim danes posrečilo premagati mrtvo točko.

Verjetno se bodo namestniki prihodnjič sestali šele v torek, v glavnem zaradi Daviesevega potovanja v London. Vendar je verjetno, da bi se Davies vrnil že v nedeljo, če bi jutrišnja seja vzbudila kakšno upanje na skorajšnji uspeh.

Po koncu današnje seje je bil neki član sovjetske delegacije žrtev majhnega incidenta. Ko je stopil iz Rožnate palače; mu je avto, ki je privozil po Ulici Malakoff, zbil z glave klobuk in naočnike. Delegat ni bil ranjen.

Danes je prišel v Pariz iz Londona ameriški podtajnik za zunanje zadeve James Webb v spremstvu ravnatelja urada za mednarodno varnost na zunanjem ministrstvu, Thomasa Cabota. Webb in Cabot, ki sta bila danes na kosilu pri generalu Eisenhowerju v hotelu Astoriji; kosilu je prisostvoval tudi Chales Bohlen, član ameriške delegacije na konferenci namestnikov.

Ameriške pošiljke Evropi v letu 1950

WASHINGTON, 23. — Ministrstvo za trgovino ZDA je sporočilo, da so se v letu 1950 zmanjšale pošiljke ZDA v Evropo. Leta 1950 je znašala vrednost ameriške pomoči zahodni Evropi v gotovini, blagu in uslugah 4 milijarde 500 milijonov dolarjev, medtem ko je leta 1949 znašala 6 milijard. Ena desetina te vsote je bila podeljena v obliki posojila. Ministrstvo pravi, da je zmanjšanje ameriške pomoči posledica izboljšanja gospodarskega položaja v Evropi. Na drugi strani se je znatno zvišal uvoz v ZDA, ki je leta 1950 dosegel za blago in usluge vrednost 12.150.000.000 dolarjev (9 milijard 710.000.000 v 1949), medtem ko se je zmanjšal ameriški izvoz od 15.950.000.000 v letu 1949 na 14.350.000.000 v letu 1950.

Duhovni in kulturni genocid v Sovjetski zvezi

LAKE SUCCESS, 23. — Židovski odbor za delo v ZDA je obtožil ZSSR, da je kriva zločina «duhovnega in kulturnega genocida» proti Židom. Kakor poroča AFP, je odbor za delo izročil sekretariatu OZN spomenico, v kateri obtožuje SZ in države Vzhodne Evrope, da preprečujejo manifestacije kulturnega življenja Židom s tem, da zapirajo židovske šole in gledališča ter prepovedujejo židovski tisk.

Spomenica trdi, da so v zadnjih letih v teh državah izginile mnoge osebnosti iz židovskega kulturnega življenja. Spomenica zahteva, da se uvede preiskava o ravnanju z Židi v Sovjetski zvezi in stori vse, da bi se Židom, ki so preživeli nacistične pokolje, omogočilo dostojno življenje v miru in na varnem.

Kratke vesti

LONDON, 23. — Danes je prišel v London bivši poslanik CSR v Indiji Kratochvil, ki se ni hotel vrniti domov, ko ga je praška vlada odpoklicala. Kratochvil bo ostal v Angliji.

WASHINGTON, 23. — Število vojnih obveznikov, ki bodo vpoklicani aprila, je bilo znižano od 80.000 na 40.000, ker so se na eni strani javili številni prostovoljci za aktivno vojaško službo, na drugi strani pa so se občutno zmanjšale izgube na Koreji.

WASHINGTON, 23. — Vlada ZDA pripravlja odgovor na sovjetsko noto, s katero se Moskva brani vrniti 670 ladij, ki jih je dobila med vojno na posodo od Amerike.

ANKARA, 23. — Admiral Boone, namestnik poveljnika ameriške mornarice v evropskih vodah, je po tridnevnem obisku v Turčiji odpotoval v London. Boone je izjavil, da so kmalu možni skupni ameriško-turški pomorski manevri.

TOKIO, 23. — Po odredbi pravosodnega ministrstva so bili danes na južnem Japonskem prepovedani vsi komunistični listi. Ukrep je zadel 67 časopisov. Policija je preiskala 59 tiskarn v Kyotu, Osaki in Kobeju.

KAIRO, 23. — Čeprav dnevni red poslanske zbornice ne omenja predloga zakonskega načrta o nacionalizaciji Sueškega prekopa, govorijo nekateri egiptovski listi kar o dveh «zakonskih osnutkih za nacionalizacijo prekopa, ki jih bodo v kratkem predložili zbornici. Enega izmed načrtov podpira več uglednih poslancev». Znano je, da se je predsednik zbornice pred dnevi izjasnil proti takim zakonskim načrtom, češ da «Egipt ni Iran».

VARSAVA, 23. — S precejšnjo zamudo je poljski finančni minister Dombrowski danes predložil skupščini v odobritev predlog državnega proračuna za leto 1951.

NEW YORK, 23. — Po mnenju lista «New York Times» bo predsednik Truman predlagal kongresu, naj se ECA spremeni v samostojno vladno poslovalnico, ki naj izvaja gospodarske operacije ZDA v inozemstvu. Kot znano, bi ECA junija 1952 morala prenehati z delom.

HELSINKI, 23. — Zdi se, da se bodo na Finskem, kjer je vlada včeraj dala ostavko, lahko vendarle izognili vladni krizi. Na sestanku parlamentarnih skupin vladne koalicije in konservativcev je bil dosežen kompromis, ki bo morda ohranil sedanjo vlado pri življenju.

BEOGRAD, 23. — Novi egiptski opolnomočeni minister v Beogradu je danes položil venec na grob neznanega vojaka na Avali. Navzoči so bili tudi predstavniki jugoslovanskega zunanjega ministrstva in egiptskega poslaništva v Beogradu.

PARIZ, 23. — Indijski radio je javil, da je Sovjetska zveza ponudila Indiji 50.000 ton pšenice.

PRAGA, 23. — Voditelj sekcije češkoslovaškega zunanjega ministrstva Jan Patek je bil odstavljen.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Jugoslavija se bo udeležila tržaškega velesejma

Tiskovna konferenca pri Gospodarski delegaciji FLRJ

Včeraj je povabil šef Gospodarske delegacije FLRJ v Trstu predstavnike tržaškega tiska na tiskovno konferenco. Po uvodnih pozdravih je šef Rihard Knez podal naslednjo izjavo:

«Zaprosili smo Vas za sodelovanje na tej konferenci, ker je tržaški tisk pred časom pisal in komentiral, da Jugoslavija letos ne bo sodelovala na tržaškem velesejmu. S tem v zvezi sem pooblaščen dati vam pričujočo izjavo.

Vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije je bila zaradi letošnje suše, ki je hudo prizadela jugoslovansko gospodarstvo, prisiljena zmanjšati svoj program razstav na mednarodnih sejmih. Razstavljanje na teh velesejmih je namreč vedno zvezano s precejšnjimi stroški v tuji valuti in sedanji gospodarski položaj Jugoslavije narekuje štednjo tudi na tem področju.

Verjetno so se zaradi tega v tržaškem tisku pojavili prej omenjeni glasovi in komentarji, da Jugoslavija na tržaškem velesejmu letos ne bo sodelovala. Toda v resnici je stališče Jugoslavije do tržaškega velesejma drugačno.

Odgovorni jugoslovanski funkcionarji so že večkrat in ob raznih priložnostih poudarjali, da je Jugoslavija na Trstu zelo zainteresirana, kar je naravno in logično. Trst s svojimi možnostmi predstavlja za Jugoslavijo okno v svet. Trst je vedno služil svojemu prirodnemu zaledju in je nastal iz gospodarskih potreb, ki jih to zaledje ima. Ta vloga je Trstu vedno pripadala in mu pripada še danes kljub poizkusom, da se jo s pomočjo raznih carinskih in drugih ukrepov na neprirođen način okrni. V interesu nadaljnjega razvoja Trsta pa je, da to svojo vlogo še nadalje poglablja in razvija.

V sedanjem času je Trst za jugoslovansko gospodarstvo še posebno važen, kajti države Informbiroja store vse, da bi Jugoslavijo bojkotirali in po možnosti popolnoma izolirali od ostalega sveta.

Upoštevajoč gori omenjena dejstva pa tudi težnje in potrebe samih tržaških gospodarskih krogov in številnih obiskovalcev lanskoletnega prvega tržaškega velesejma, ki so pokazali posebno zanimanje za razvoj socialistične Jugoslavije, je vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije odločila, da bo Jugoslavija tudi letos sodelovala na tržaškem velesejmu in razstavljala karakteristične artikle svoje proizvodnje in izvoza.

Uspeh lanskoletnega sejma sploh in našega paviljona je bil zadovoljiv. Toda v pogledu realizacije na sejmu zaključenih poslov Jugoslavija ni mogla biti zadovoljna, kajti le z velikimi težavami je dobivala uvozna dovoljenja za na sejmu prodano blago».

Po tej izjavi so predstavniki tiska postavili več vprašanj, na katera je šef dal izčrpne odgovore. Tako je med drugim izjavil, da še ni določen seznam artiklov, ki jih bo Jugoslavija razstavljala na velesejmu, vendar pa bo gotovo razstavljeno blago, ki prihaja v poštev za Trst in tudi ostale države, ki se bodo udeležile velesejma. Poudaril je, da je ves tržaški tisk z obžalovanjem sprejel netočne vesti, češ da se Jugoslavija ne bo udeležila velesejma, ki so se razširile v času, ko so se vršila pogajanja.

„Zmage", ki ne prepričajo tržaškega delavstva

Pred dnevi so bila v Italiji zaključena pogajanja glede povišanja draginjskih doklad. Tajnik CGIL Bitozzi komentira ta dogodek takole: «Borba se je zaključila z veliko zmago. Vrednost plač se bo s prihodnjim mesecem povišala za 4 odstotke. Nova premična lestvica odreja način, ki nam daje možnost, da bomo lahko zagotovili delavcem tudi v bodoče realno mezdo. Nedvomno je to velik uspeh, saj bodo plače ostale neizpremenjene».

Tudi kominformistično glasilo «Unità» se je na dolgo in široko razpisalo o tej «veliki zmagi». Pa poglejmo, v čem obstaja pravzaprav ta velika «zmaga». Plače bodo ostale neizpremenjene, to se pravi, da bodo prav take kot pred letom in pol, ko so začeli italijanski in tudi tržaški delavci poostreno borbo za povišanje plač.

Kakšne so perspektive za bodočnost po tej «veliki zmagi»? Kaj kominformistični sindikalisti po tej «zmagi» pričakujejo? Iz izjav raznih sindikalnih tajnikov je razvidno, da upajo na pomiritev položaja ter na prenehanje sindikalnih borb ter upostavitev bolj mirnega in vedrega življenja.

Torej nič več borb, nič več agitacij; s sedanjim povišanjem draginjskih doklad, naj se ustvari med delavskim razredom vzdušje zadovoljstva in sreče.

Vprašanje je seveda če se bodo italijanski kot tudi tržaški delavci z mnenjem kominformističnih sindikalistov strinjali, posebno če pomislimo da predstavljajo doseženi poviški le majhen del tistega, kar bi morali delavci že davno imeti. Z novim sporazumom bodo delavci prejeli komaj na toliko povišane plače, da bodo lahko krili tisto razliko, ki je nastala po zadnjem povišanju cen raznim življenjskim potrebščinam. Toda tudi pred zadnjimi poviški cen, so bile plače delavcev zelo nizke: o tem pa seveda novi sporazum ne govori. Tako bodo delavci ostali z neizpremenjenimi plačami ter le z nekoliko povišanimi draginjskimi dokladami, kar še z daleč ni tisto, kar bi morali doseči, če bi hoteli govoriti o izboljšanju življenjskih in delovnih pogojev delavskega razreda.

Tržaški delavci so bili po časopisju že obveščeni o sporazumu, katerega določbe bodo avtomatično uveljavljene tudi na anglo-ameriškem področju Tržaškega ozemlja.

Razredni sindikati so že ob raznih prilikah opozorili tržaško delavstvo na nevarnost, ki predstavlja za delavski razred avtomatično uveljavljanje vseh sporazumov in določb sprejetih v Italiji; opozorili so delavce, kaj pomeni navzočnost Radicha in Novellija na omenjenih pogajanjih.

Sedaj lahko tudi tržaški delavci čakajo na obljubljeni poviček, ki ga bodo dobili že s 1. aprilom; obenem pa lahko čakajo tudi na obljubljene poviške tramvajskih tarif, ter poviške cen raznim življenjskim potrebščinam.

Jasno je, da se bodo razredni sindikati z vso odločnostjo borili proti takemu stanju ter bodo še nadalje zahtevali izboljšanje plač, ki morajo doseči tako višino, da bodo z njo lahko izhajali delavci in njih družine.

SLAVA PADLIMA BORCEMA!

Slavko Brišček

Danes obhajamo šesto obletnico smrti tov. Slavka rojenega v Trstu 8.8.1927, ki je stopil v partizane aprila 1944 in bil uvrščen v tržiško brigado. Opravljal je službo intendanta ter na današnji dan pri Rovtah daroval svoje življenje za boljše dni svojega ljudstva. Slava mu!

Boris Kerkoč

Tov. Boris je bil po poklicu mizar in je živel v Trstu, kjer se je tudi rodil. 7. avgusta 1944 je odšel v partizanske edinice, s katerimi je bil na Vipavskem, na Krasu in na Dolenjskem. Služil je v tretji topniški diviziji IV. armije. Padel je za svoje ljudstvo. Doslednemu borcu za svobodo večna slava!

Križev pot na veliki petek

je bila za kominformiste včerajšnja občinska seja v Zgoniku

Zakaj župan Pirc in njegovi pristaši nočejo jasno odgovoriti na naše vprašanje v zvezi z izjavo Pajette in Gombaccija?

Sinoči je bila v Zgoniku izredna seja občinskega sveta, ki jo je sklical kominformistični župan Pirc. Na dnevnem redu je bila edina točka: vprašanje Tržaškega ozemlja. Župan je predvsem omenil govorice, ki so se širile zadnje čase, ter pisanje nekaterih listov o tej zadevi. Zato je sklical občinski svet, da bi o tem razpravljal in izglasoval protest proti pisanju omenjenega tiska ter zahtevo za imenovanje guvernerja.

O stvari je bilo že govora, ko je bilo zadnje redno zasedanje občinskega sveta v Zgoniku. Vsi so o tem govorili, tudi župan je povedal svoje, toda šele zdaj je sklical v ta namen izredno sejo, ker je bilo pač tako povelje od zgoraj. Vprašanje je načel Gromiko v Parizu, da bi na račun Trsta mešetaril z zapadnimi velesilami za druge ugodnosti. Oglasil se je Vidali v Trstu, nato dolinski kominformistični župan, nabrežinski kominformisti, nazadnje pa je prišel na vrsto še Zgonik. Toda na sinočnji seji so si vidalijevci presneto opekli prste. Nastala je med sejo med njimi taka zmeda, da so si bili v očitnem protislovju in nasprotstvu sami med seboj in svojim vodstvom.

Po uvodnih besedah je župan prečital «svojo» resolucijo, oziroma protest ter želel, naj bi o tem občinski svetovalci obširno razpravljali. Pri koncu pa se mu je zelo, zelo mudilo.

Že ob začetku diskusije se je kominformistični svetovalec Milič iz Saleža razburjal, da je bila objavljena v našem listu napoved seje s komentarjem. Zbodlo ga je seveda naše jasno vprašanje, če se strinjajo z izjavo Pajette.

«Kaj Pajetta, kaj mešate Pajetto», sta ponavljala zlasti župan in Milič. Toda jasnega in odkritosrčnega odgovora nista hotela dati. Zakaj ne?

Oglasil se je svetovalec Ljudske fronte tov. Obad, ki je dejal: «O tej zadevi bi lahko razpravljali, če bi hoteli, že na zadnjem zasedanju. Vi lahko iskreno mislite, toda vaše vodstvo ni iskreno. Le poslušajte, kaj je izjavil kominformistični poslanec Pajetta v italijanskem parlamentu o Tržaškem ozemlju. Pajetta pa ni navaden novinar, ampak je član vodstva KPI, od katere dobiva navodila Vidali in vaša skupina. Poleg tega pa je še poslanec v rimskem parlamentu. Prečital vam bom dobesedno, kar je izjavil Pajetta v rimskem parlamentu 22.4.1950:

«L'applicazione del trattato di pace non avrebbe compromesso le speranze di annessione del T.L.T., ma al contrario era una premessa necessaria per la realizzazione di quella speranza. Chiedendo l'applicazione del trattato, il governo avrebbe ottenuto il risultato essenziale di allontanare le truppe jugoslave dalla zona B. Se non lo ha fatto e perche' non voleva che contemporaneamente venissero evacuate anche le truppe anglo-americane».

«La verità e' che con la nomina del governatore e l'evacuazione delle truppe si sarebbe realizzata una situazione che avrebbe aperto la via alla successiva annessione del territorio all'Italia. Del resto le popolazioni di Trieste e dell'Istria cominciano anch'esse a comprendere che questa e' la sola soluzione possibile, poiche' appare sintomatico il fatto che i principali avversari dell'evacuazione delle truppe sia i titini, in quanto essi considerano appunto questa soluzione, proposta dai comunisti triestini, come il primo passo verso l'annessione del territorio all'Italia».

«Ma ciò che vi abbiamo chiesto e' non solo l'affermazione che tutto il Territorio Libero deve tornare all'Italia, ma una azione pratica perche' questo avvenga».

(Objavljeno v L'Unità z dne 23. aprila 1950).

Prav tako mislijo tudi vaši voditelji v Trstu. Komiformistični svetovalec Gombacci je na seji tržaškega občinskega sveta 9. marca 1951 rekel tole (po stenografskem zapisku):

«E quando noi proponiamo l'applicazione del trattato di pace sappiamo benissimo che proprio in quella proposta di rispettare il trattato di pace, l'Unione Sovietica è il nostro più grande alleato, il nostro tutore che ci preserva da queste possibilità di baratto, ma anche attraverso alla votazione della vostra mozione noi abbiamo dimostrato che sappiamo comprendere le tendenze che non sono quelle che vogliono il T.L.T. Ma chi non potrebbe rispettare la volontà del popolo italiano di essere riunito alla Madrepatria. Ma sappiamo benissimo che quando il trattato di pace sarà applicato, scomparso ogni attrito, ogni possibilità di guerra per la nostra città, avremo sempre la possibilità da buoni amici, da buoni fratelli che effettivamente qui, in questo o in altro Consiglio di discutere, di smuovere nuovamente la questione del T.L.T. ma in un'altra atmosfera, con altre possibilità, ma oggi come oggi noi dobbiamo appoggiare la richiesta dell'applicazione del trattato di pace così come è fatto male o bene...»

Jasno je torej, da komiformisti uporabljajo to vprašanje le za varanje našega ljudstva in da so neiskreni. Zato bom glasoval proti vsaki taki vaši resoluciji».

Besede tov. Obada, so bile za kominformistične svetovalce kot mrzla prha. Niso vedeli, kaj bi na to odgovorili. Videti je bilo, da jim ni prav, toda kako naj bi se izrazili proti svojim voditeljem, čeprav na dnu srca marsikateri spoznava, da ga varajo? Začeli so govoriti vse vprek, mešali so se pojmi, da nisi vedel sploh kaj hočejo povedati. Toda kmalu bi se bila odtrgala skorja in izginil strah pred voditelji, ki jim iz Trsta ukazujejo, kaj in kako naj mislijo in kaj naj govorijo. Dovolj žalostno, ko mora človek prisostvovati takemu prizoru; ko vidiš, kako se človek muči, ker mu srce in razum velevata nekaj, kar mu strankarski špekulanti prepovedujejo.

Tov. Obad je še dejal: «Govorite o barantanju? Ali ni prav Sovjetska zveza prva začela barantati s Tržaškim ozemljem in je vztrajno ovirala imenovanje guvernerja? Zavlačevala je, zdaj pa nas hoče porabiti kot drobiž za svojo kupčijo z drugimi velesilami».

Višek napetosti pa je bil, ko je tov. Obad kratko in jedrnato vprašal župana: «Zakaj niste protestirali proti Pajetti in Gombacciju? Predlagam, da se sestavi protest v tem smislu».

Molk. Župan se izogiba odgovoru. Tudi sicer zgovorni svetovalec Milič ne najde besede. Le to mrmra župan: «Končajmo, končajmo». Milič pa županu: «Deni, deni na glasovanje našo resolucijo».

Le kominformistični svetovalec Černjava se opogumi in reče: «Naj se vloži protest tudi proti Pajetti, če je tako izjavil». Za hip se je mož otresel strankarskega ukaza. Kar je rekel, mu je prišlo iskreno od srca, toda kominformist Pirc noče slišati na to uho. In odgovori: «O tem ne moremo zdaj razpravljati, ker mora biti resolucija vložena 24 ur pred sejo. Bomo drugič o tem razpravljali».

Za župana in vse kominformiste postaja vedno bolj mučno, pravi križev pot na veliki petek. Zato začnejo kar podpisovati svoj protest ali resolucijo, ki se sploh ne ve, komu in kam je naslovljena. Proti glasujejo svetovalci Ljudske fronte, zastopniki DZ pa se vzdržijo, «ker je vse hinavščina in jim ni mogoče zaupati», kot izjavi neki svetovalec DZ, ki spomni komiformiste, da so lepili plakate «za mir» isti dan, ko so njihovi veliki zaščitniki pričeli vojno na Koreji.

ZVEZA PARTIZANOV
Tržaškega ozemlja
naproša vse Tržačane, ki imajo točne podatke o tovariših, padlih v uličnih borbah v Trstu, da jih pošljejo na sedež ZPS v Ul. R. Manna 29. Posebno priporočamo točen opis kraja kjer je kdo padel.

Zakaj...?

ZAKAJ so kronista italijanskega tržaškega dnevnika «Il Corriere di Trieste» zbodle v oči prav nove tablice z oznakami motornih vozil Istrskega okrožja na katerih je pred številko vozila jasno in razločno napisano «STT», kar pomeni «Svobodni Tržaški teritorij», t. j. ime tistega ozemlja, za katerega dokončno realizacijo se omenjeni dnevnik vsakodnevno tako bučno bori, a kljub temu označuje ukrep glede novih tablic s pridevnikom «težek» in zahteva «od oblasti Istrskega okrožja tozadevno pojasnilo», češ da je «grb s helebardo zginil?» In

ZAKAJ se isti dnevnik že tri leta ni niti z besedico obregnil in se ne obregne ob tablice motornih vozil cone A, ki nosijo oznako «TS» (sicer s tržaškim grbom), ki je veljala tudi tedaj, ko je bil Trst pod Italijo, t. j. s tisto oznako, s katero so morala biti označena vsa motorna vozila, ko je Trst ječal pod italijansko fašistično suverenostjo nepozabnega spomina? In končno — bogve

ZAKAJ si kronist «Il Corriere di Trieste» ne ogleda malo natančneje jugoslovanskih avtomobilnih oznak, če že hoče ugotavljati neke podrobnosti, pri čemer naj se predvsem otrese slehernega neutemeljenega, nepotrebnega in zato škodljivega predsodka do ukrepov oblasti Istrskega okrožja, ki so pač večkrat dovolj jasno označile, kam motorna vozila njegovega področja spadajo, (rdeča zvezdica namreč ni jugoslovanski narodni grb, kar omenjeni kronist najbrž tudi ne ve). Nadalje

ZAKAJ ni videl tistih I poleg TS na nekaterih avtomobilih?

Huda nesreča se je pripetila v repentaborskem kamnolomu

Skupina kamnosekov, zaposlena v repentaborskem kamnolomu, se je včeraj zjutraj trudila okrog težkega kamnitega sklada. Okrog 30 stotov teže je bilo treba polagoma spraviti na ravno s prostora, kjer ga je odtrgala mina. Nenadno pa se je pričel masiv pomikati vedno hitreje navzdol in delavci ga niso mogli več zadržati. Kamniti blok je sprožil za seboj plaz grušča, pred katerim se je večina umaknila, le 42 letni Angel Škabar z Repentabra se ni utegnil pravočasno rešiti. Obležal je z desno nogo pod kamenjem, od koder so ga potegnili delavci hudo poškodovanega. Kmalu zatem so ponesrečenca prepeljali z reševalnim avtomobilom RK v v tržaško bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima Škabar poleg večje rane na desni nogi tudi zlomljeno stegnenico. Zaradi hude poškodbe se bo moral zdraviti okrog 3 mesece.

Nesreča na delu

Včeraj dopoldne so prepeljali z reševalnim avtomobilom RK v tukajšnjo splošno bolnico 45-letnega tesarja Angela Ziganteja iz Sv. Križa. Ziganteja, ki je zaposlen pri gradnji nove stavbe v Ul. Cavour, je padel s tri metre visokega odra ter si domnevno nalomil nekaj reber. Zdraviti se bo moral 8 do 20 dni.

Nezgoda otroka pri igri

V bližini Ul. Campanelle se je včeraj popoldne ustavil tovorni avtomobil in takoj se je našlo nekaj otrok, ki so splezali nanj in pričeli z resno igro posnemati odrasle. Ta je bil vozač, drugi potnik, tretji sprevodnik in vse bi preteklo v najlepšem redu, dokler bi ne prišel nekdo in jih nagnal ter jim prikrajšal otroško veselje.

Toda igra se je zaključila še prej, in sicer nič kaj veselo, kajti eden izmed udeležencev je nehote vrgel z vozila 8-letnega Marina Robertija iz Ul. Campanelle 37, ki se je resno pobil po glavi. Z reševalnim avtomobilom RK so ga prepeljali v splošno bolnico in ga namestili v I. kirurgičnem oddelku. Mali Marino bo ozdravel v 7 dneh.

URNIK TELOVADBE ZA 1. MAJ

Ura	PONEDELJEK	za	TOREK	za	SREDA	za	ČETRTEK	za	PETEK	za	SOBOTA	za	NEDELJA
7.30													
8.—			Ruggero Manna 29	članice					Ruggero Manna 29	članice			
9.—			Plavje	deco									Stadion za vse kategorije
10.—			Opčine	deco					Opčine	deco			
11.—													
12.—													
14.—			Domjo	deco									
14.30			Plavje	deco			V. Repen	deco	Prebeneg	deco			
15.—	Padriče	deco			Padriče	deco	Sv. Križ	deco	V. Alfieri 10	deco	Domjo	deco	
16.—			Stramar	deco			Prosek	deco	Slivno	deco	Stramar	deco	
16.30			Boršt - Ricmanje	deco							Barkovlje	deco	
17.—	Lonjer	deco	Dolina	deco	Lonjer	deco	Sempolaj	deco	Nabrežina	deco			
17.—	Bazovica	deco			Bazovica	deco							
18.—	Stadion	deco	Ruggero Manna 29	deco	Stadion	deco	Salež	deco			Ruggero Manna 29	deco	
18.—					Skedenj	deco							
19.—			Sv. Jakob	deco							Sv. Jakob	deco	
20.—	Prosek	člane članice	Boršt - Ricmanje	člane članice	Dolina	člane članice	Prosek	člane članice	Nabrežina	člane članice	Boršt - Ricmanje	člane članice	
20.—	Stadion	člane članice	Plavje	člane članice			V. Repen	člane članice	Sv. Križ	člane članice	Prebeneg	člane članice	
20.—			Prebeneg	člane članice			Lonjer	člane članice			Dolina	člane članice	
20.—							Salež	člane članice					
20.30					Stadion	člane članice	Stadion	člane članice					
21.—	Bazovica	člane članice			Bazovica	člane članice							

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sobota 24. marca
Gabrijel, Dražislav

Sonce vzide ob 6.03, zatone ob 18.21. Dolžina dneva 12.18. Luna vzide ob 19.57, zatone ob 6.15.

Jutri, nedelja 25. marca
Velika noč, Jaroslav

Rožmarin

Oj rožmarin, oj rožmarin
tako veneč, dišeč,
rastoč v višavi vaških lin,
sameč in pa veneč.

Nekdaj pa nisi ti venel,
ko hodil sem na vas
in tebe na klobuk pripel
sem vriskajoč na glas.

Oj veni, veni rožmarin —
s teboj sem jo kropil;
otožno pel je zvon iz lin
in jaz sem se solzil

SPOMINSKI DNEVI

1905. je umrl znameniti francoski pisatelj Jules Verne. Rodil se je leta 1828.

RAZGLEDI

2. številka

Izšla je druga številka letošnjega letnika «Razgledov» z naslednjo vsebino: FRAN SIJANEC: Iz monografije o Albertu Sirku; MARIJA RUS: Noč ob morju; LUDOVIKA KALAN: Jaz vem; DARIO DE TUONI: Upodabljajoča umetnost in moderni racionalizem; MIHA KLINAR: Pomlad ob morju; DANILO LOKAR: Leto osemnajsto; GEMA HAFNER: Slovo.

Tone Batagelj piše o Viktorju Caru Eminu ob njegovi 80-letnici. Karel Bačer objavlja pisma Simona Gregorčiča Ivanu Trinku-Zamejskemu, Vladimir Bartol pa poroča o Gogoljevem «Revizorju» v uprizoritvi tržaškega SNG in o razstavi Staneta Kregarja v «Scorpione». Številki je priložena reprodukcija A. Černigojeve slike «Boljunec».

Tri nove tržnice v Trstu

Tržaške gospodinje so z veseljem sprejele vest, da bosta v Trstu že v kratkem zgrajeni dve novi tržnici, prva bo na Trgu Belvedere, druga pa na Trgu Foraggi. Vest o izgradnji omenjenih tržnic sicer ni najnovejša je pa tembolj zanimiva, če pomislimo, da so dela za zgraditev tržnic skoraj zaključena.

Prva tržnica, ki bo na Trgu Belvedere bo manjša; zgrajena je na prostoru, kjer je do sedaj stalo nekaj posameznih stojnic s sadjem in zelenjavo. V njej bo imelo svoje stojnice zadostno število branjevk, ki bodo s svojim blagom zadovoljile gospodinje Rojana, Ulice Udine in tudi vseh ulic proti Ul. Commerciale. Nove tržnice so še prav posebno vesele branjevke same, ki so bile do sedaj izpostavljene vsem vremenskim neprilikam.

Drugo tako tržnico grade na Trgu Foraggi. Ta bo nekoliko večja in bolj prostorna to pa zato, ker je ta okraj precej oddaljen od vseh trgov. Kot kaže, bo imela nova tržnica tudi nekaj steklenih vrat, ki bodo lahko pozimi zaprta; grajena je po vseh higienskih predpisih.

Naše mesto bo pa dobilo še tretjo novo tržnico, za katero je trenutno razpisan le natečaj za načrt; najboljši načrt bo nagrajen z denarjem, ki ga je občina v to svrho dodelila. Vsota znaša 5 milijonov lir ter bo razdeljena na tri dele; prva nagrada bo nekaj nad 2 milijona, druga nekaj nad en milijon, tretja nagrada pa 700.000 lir. Vsi nagrajeni načrti bodo ostali last občine, ki bo z njimi lahko razpolagala. Nov zelenjadni trg bo v bližini Martovih polj ter bo zavzemal prostor približno 5000 kvadratnih metrov. Ker bo novi trg služil predvsem trgovcem na debelo, ki bodo lahko v zgodnjih jutranjih urah nakupili sadje in zelenjavo po ugodnejših cenah, bo moral načrt za izgradnjo predvidevati, s kakšnimi sredstvi bodo lahko nakupljeno blago odvažali in kje bodo imela svoje mesto tudi prevozna sredstva.

O predlogu za nov zelenjadni trg v bližini Martovih polj (Campo Marzio) so razpravljali mnogo tudi na zadnji občinski seji, kjer so navzoči svetniki in odborniki odobrili predlog, da se nakaže vsota 5 milijonov lir za izplačilo nagrad za najboljše načrte.

Torej kar trije novi trgi, od katerih bo zadnji navedeni res zelo obsežen — to ni malenkost niti za Trst, ki sicer ni bil preveč bogat na primernih tržnicah.

Starka pod avtomobilom

V bližini Portici di Chiozza je včeraj dopoldne podrl avtomobil 72 letno Marijo Ruzzier iz Ul. Giulia 90. Pri padcu se je ženica potolkla po rami in si zvila desno stopalo.

S samomorilnim namenom si je načela zapestje

Včeraj zjutraj so prepeljali v splošno bolnico 45-letno Heleno Szabo iz Ul. Romagna 4. Pri njej so ugotovili zdravniki znake zastrupljenja in rano na levem zapestju. Kakor se je izkazalo, si je nameravala Szabo vzeti življenje in je s tem namenom ob 4 zjutraj zaužila več tablet «Cibalgine» ter si nato z britvico načela žile na roki. Kakor je sama povedala, je storila to zaradi nesoglasja v družini.

Urnik Narodne in študijske knjižnice

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA v Trstu obvešča svoje obiskovalce, da bo uvedla od torka 27. marca dalje naslednji urnik:

Ob delavnikih: od 8. ure do 12.30 in od 16. ure do 19.

Ob sobotah: od 8. ure do 12.30.

Pri tej priliki opozarja, da bo sprejela tudi v bodoče vsak predlog obiskovalcev glede urnika in skušala po možnosti ustreči željam posameznikov.

POŠTA OB PRAZNIKIH

Poštni uradi bodo imeli v nedeljo in ponedeljek popolni praznični urnik. Le v centru bodo v ponedeljek dopoldne enkrat dostavili korespondenco.

IZLETI PDT

Smučarski izlet na SNEŽNIK, ki bi moral biti 1. aprila, je zaradi tehničnih razlogov preložen na nedeljo 8. aprila.

Vpisovanje do 28. marca v Ul. Machiavelli 13 od 17. do 19. ure.

Prav tam se lahko kupi tudi Brilejev «Priročnik za planince».

KINO

Rossetti. 16.00: «Saga o Forsytih», Errol Flynn, Green Garson.
Excelsior. «V vrtincu», Clark Gable, Vivien Leigh. — (Dve predstavi ob 15.30 in 20.30 (blagajna 14.30, 19.30). — Galerija 500 lir, parter 400 lir.
Nazionale. 16.00: «Harvey», James Stewart.
Arcobaleno. 14.30: «Zlati listi».
Fenice. 16.30: «Veliki ljubimec».
Filodrammatico. 16.00: «Otok zakladov».
Alabarda. 16.00: «Na otoku s teboj», Ester Williams.
Armonia. 15.30: «Napad sokolov», E. O' Brien.
Garibaldi. 14.30: «Ukročena Amaconska», Joan Leslie.
Ideale. 15.30: «Virginijec».
Impero. 10.00: «Slikanice Walt Disneya.
Italia. 15.30: «Neulovljiva 12», S. Pampanini.
Kino ob morju. 16.00: «Zaobljuba».
Savona. «Argentinske noči».
Viale. 15.30: «Napoli, večna pesem».
Vittorio Veneto. 16.00: «Američan v Etonu».
Azzurro. 16.00: «Rdeča čarovnica». J. Wayne, G. Russell.
Belvedere. «Ženske in diamanti».
Marconi. 15.30: «Revija filmskih zvezd».
Massimo. 16.00: «Poulične popevke».
Novo Cine. 16.00: «Požar Chicaga», T. Power.
Odeon. 16.00: «Bagdadska vrtnica».
Radio. 15.30: «Gospa reke».
Vittoria. 16.00: «Margie». Jeanne Crain.
Venezia. «Čudežni človek».
Sv. Vid. 16.30: «Fra Diavolo».

NOČNA SLUŽBA LEKARN

All'Alabarda, Ul. dell'Istria 7; de Leitenburg, Trg S. Giovanni 5; dott. Praxmarer, Trg Unità 4; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Harabaglia, Barkovlje; Nicoli, Skedenj.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 8650-8700, papirnati šterling 1700-1720, dolar 682-685, telegrafski dolar 690-692, švicarski frank 159-160, francoski frank 180-185, avstrijski šiling 24-24.50.

URADNE OBJAVE

VIDIMIRANJE POOBLASTIL ZA PRODAJO SLADOLEDA

Tržaška občina opominja zainteresirane, ki imajo po odloku župana iz l. 1949-50 pooblastilo za prodajo in izdelavo sladoleda, da so obvezani vidimirati pooblastilo na uradu za higieno.

Oni, ki nimajo pooblastila in imajo namen izdelovati in prodajati sladoled v tekočem letu, morajo predložiti prošnjo županu na kolkovanem papirju za 24 lir ter priložiti prošnji kolkovani papir za 32 lir.

Vsi, ki so zaposleni pri prodaji in izdelavi sladoleda, so obvezani po členu 3 navedenega odloka podvreči se zdravniškemu pregledu v občinskem uradu za zdravstvo pred pričetkom sezonskega dela.

Vidimiranje pooblastil, ki so bila izdana lani in zdravniški pregled, bodo morali zainteresirani opraviti na komisariatu za higieno v Ul. Cavana 18 soba 31. Prošnje za nova pooblastila treba predložiti v občinski palači soba 32.

DRAŽBA ZA DODELITEV OBČINSKE GRADNJE V UL. FABIO SEVERO

Občina obvešča da bo v torek 27. aprila t. l. od 11. do 12. ure dražba za dodelitev gradnje novega stranišča na začetku Ul F. Severo v bližini že obstoječega. Vsa pojasnila se dobe v sobi 203 občinskega urada za pogodbe.

Gledališče Verdi

Danes ob 21. uri nastopi skupina Gandusio-Besozzi-Solari z Gianninijevim novim delom «Zdravo ded!», filmska snov v treh dejanjih in 14 slikah. Sodelujejo Paola Orlova, Federico Collino in Lina Paoli.

Jutri ob 17. uri edina predstava, ponovitev «Zdravo ded!»

V ponedeljek ob 21. uri «Teodor in drug» Armonta in Nanceya.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

Sobota 24. marca 1951.

12.00: Operna glasba. 12.30: Igrajo znani harmonikarji. 12.45: Poročila v ital. 13.00: Napoved časa - poročila v slov. 13.15: Mendelssohn: Italijanska sinfonija št. 4 v A-duru op. 90, nato lahka glasba. 13.45: Kulturni pregled (ital.) 14.00: Veseli kvartet. 14.30: Pregled tiska v ital. 14.45: Pregled tiska v slov. 15.00: Zaključek opoldanske oddaje.

17.30: Gospodarski pregled (ital.) 17.45: Poje Tito Schipa. 18.00: Pionirska ura (ital.) 18.30: Skladbe za naše najmlajše. 18.45: Poročila v hrvaščini. 19.00: Glasbena medigra. 19.15: Poročila v ital. 19.30: Napoved časa - poročila v slov. 19.45: Borbene pesmi. 20.00: Hrvatski kulturni pregled (hrv.) 20.30: Makedonske pesmi in plesi. 20.45: Politični pregled (slov.) 21.00: Veder sobotni večer (slov.) 21.30: Glasbene pravljice. 22.00: Jugoslovanske aktualnosti (ital.) 22.15: Ameriška lahka glasba. 23.00: Zadnja poročila v ital. 23.05: Zadnja poročila v slov. 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan (v ital. in slov.) 23.15: Nokturni. 23.30: Zaključek oddaje.

RADIO TRST II.

Sobota 24. marca 1951.

12.15: Promenadni koncert. 12.45: Poročila. 13.00: Glasba po željah. 14.00: Poročila.

17.30: Plesna glasba. 18.00: Glasba Amerike. 18.15: Schuman: Simfonija št. 2 v C-duru. 18.50: Saint Saens: Introduzione e rondò capriccio. 19.05: Pestra glasba. 19.45: Poročila. 20.00: Športna kronika. 20.10: Vesela glasba. 20.30: Komentar vojnega položaja na Koreji. 20.45: Uverture. 21.00: Velikonočne slike. 21.30: Valčki in polke. 22.00: Zabavna glasba. 22.20: Lahka glasba. 23.00: Plesna glasba. 23.15: Poročila. 23.35: Polnočna glasba.

RADIO TRST I.

Sobota 24. marca 1951.

12.20: Operna glasba. 13.00: Poročila. 13.25: Pesmi dneva. 14.10: Stari motivi. 14.30: Odmevi iz Neaplja - poje Roberto Murolo. 14.50: Gledališka kronika, Silvija D'Amica.

16.30: «Stenterello», opereta Alfreda Cuscinà priredil Luigi Bonelli. 18.55: Lahka glasba. 19.40: Življenje mesta, oddajo priredila tržaška občina. 20.00: Poročila. 20.20: Klavirski kvartet. 20.35: «Cik-cak», glasbeni variete', orkester p.v. A. Brigade, režira E. Convalli. 21.15: Pesmi iz Trsta. 21.30: Glasba za violino in klavir, violinist Carlo Pacchiori, pri klavirju Guido Rotter. 21.55: Orkester ritmov in pesmi p.v. A. Fragna. 23.10: Poročila. 23.25: Plesna glasba.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 23. marca 1951 se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo pa je 9 oseb.

Umrli so: 62-letni Camillo Capri, 2-letni Dušan Umaher, 71-letna Marija Gant por. Furlan, 80-letna Ermenegilda Fonasari por. Maset, 67-letna Ivanka Reiter vd. Marzi, 59-letna Alceste Taddei vd. Menardis, 74-letni Karol Giorgetti, 41-letna Melitta Pettirosso por. Giudici, 67-letna Ivanka Susteršič vd. Contento.

† Nenadoma nas je zapustil naš dragi mož, oče in stric

Paušner Alojz

Pogreb našega dragega bo 24. III. ob 16.30 od doma Nabrežina - postaja 64.

Žalujoči: žena Ida, hčerki Rina in Ada z možem Vladom in ostali sorodniki

Nabrežina-postaja 23.III.1951

ADEX-IZLETI

8. aprila t. l. bodo izleti v:

Motovun (Montona) Skocijansko jamo Postojno, Rihemberk

Vpisovanje do vključno 24. marca pri «Adria-Express» Ul. F. Severo 5-b, tel. 29243.

Dne 15. februarja 1945 je preminul v Dachauu naš nepozabni mož in oče

Babič Bonifacij

Žalostno vest naznanjajo žena Marija, otroci Edvard, Erminija, Bruna, Soša in mati Marija Pečar.

Plavje - Robojez 24.III.1951.

NOVE SLOVENSKE KNJIGE

Župančič:	PREŠERNOVE NEMŠKE PESNITVE broš	200 lir
Daudet	JACK I. IN II. del, polpatno	600 »
Smid:	SRCE V BESEDI, polplatno	390 »
Godina:	PTICE SELIVKE, polplatno	160 »
Lenin:	O SINDIKATIH, broš	100 »

DOBITE JIH V SLOVENSKIH KNJIGARNAH V TRSTU IN GORICI

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

PORAVNAVA NA ČEDADSKEM SODIŠČU

Z umetnim razpihovanjem šovinističnega razpoloženja do Slovencev v Benečiji se ne more braniti interesov prebivalstva

Kot se verjetno naši bralci prav dobro spominjajo, so nekateri ljudje lansko jesen v Ažli pri St. Petru Slovenov dejansko napadli tov. Bataina Gvida, člana izvršilnega odbora DPS za Beneško Slovenijo.

V zvezi s tem dogodkom je tovariš Bataino vložil tožbo proti Spekonji in Gasparinu. Prav tako pa sta tudi omenjena dva vložila tožbo proti tov. Batainu. Včeraj bi morala biti na okrajnem sodišču v Čedadu razprava. Še pred pričetkom razprave pa so se tovariš Bataino ter Spekonja in Gasparini poravnali ter umaknili tožbi. Zaradi tega do razprave sploh ni prišlo in je bil spor s tem enostavno poravnan.

Nimamo nobenega namena, da bi v zvezi s tem dogodkom, ki je dovedel do omenjenega spora, še nadalje izgubljali besede.

Važnejše je za nas drugo dejstvo, in sicer to, da je bila ukinjena tožba med obema strankama ter vzpostavljen mir med njima. Ta mir pa ne pomeni čisto navadno podajanje prijateljske roke, ampak predstavlja prvi poskus resnejšega zbližanja med ljudstvom Beneške Slovenije.

Jasno je namreč, da so bili dogodki iz lanske jeseni politične narave, ker so jih povzročili ljudje, ki morda niso v tistem trenutku vedeli, kaj pravzaprav lahko iz celotnega dogodka nastane.

Prav zaradi tega predstavlja pomiritev s temi ljudmi korak dalje k mirnemu sožitju med ljudstvom teh slovenskih krajev.

Po drugi strani pa prav ta dogodek kaže, da je med beneškim ljudstvom vedno bolj očitna želja, da se preneha z umetnim ustvarjanjem nasprotij med slovenskim ljudstvom, ker to ne koristi nikomur, še celo pa to ne koristi interesom tamkajšnjega prebivalstva.

Zato je bil uvodnik zadnje številke «Matajurja», v katerem je zapisano «da je prišla velika noč, ko je potrebno ugotoviti storjene krivice in ugotoviti tudi možnosti, da se dajo popraviti» zelo na mestu.

Želeli bi, da bi se tudi v drugih primerih nekateri ljudje zavedli svoje zmote ter spoznali, da kot Slovenci ne morejo služiti pri ljudeh, ki Slovence sovražijo. Njihovo mesto je tam, kjer se slovenski interesi branijo. Tjakaj pa bodo prestopili samo takrat, kadar bodo ugotovili, da so narodni interesi nadstrankarski, predvsem pa da se interesi slovenskega naroda ne dajo braniti z delavnostjo pri raznih italijanskih šovinističnih strankah.

Tudi to naj nekateri ljudje ob praznikih temeljito premislijo, če hočejo, da bo tudi za beneške Slovence nastopil toliko zaželen vstajenja dan.

Poslovanje brivnic

Zveza rokodelcev za goriško pokrajino sporoča, da bodo za velikonočne praznike, 25. in 26. t. m. vse brivnice ves dan zaprte.

Pasja krvoločnost ga je spravila na zatožno klop

Lanskega julija je prišel pred goriško kazensko sodišče 55-letni Di Taranto Cosimo iz Korza Roosevelt 35, ker je njegov pes nekaj časa prej ugriznil krošnjarja Viscontija Marcella. Visconti je namreč prišel k Di Tarantu prodajat kipe svetnikov. Sprejel ga je Di Tarantov mlajši sin in ga prosil naj na hodniku počaka na očeta. Visconti je mirno obstal na vratih in čim je deček zaprl za seboj druga vrata, se je velik volčjak zagnal vanj in ga zagrabil v nogo.

Tožbo proti Di Tarantu je v tej zvezi vložila policija in razprava proti njemu se je na sodniji zaključila z umikom tožbe s strani Viscontija. Toda proti temu je vložil priziv javni tožilec in zahteval, da Di Taranta zaradi take nepreviden-nosti kaznujejo. Včeraj je sodišče pregledalo priziv in Di Taranta spoznalo za krivega in ga obsodilo na plačilo 2000 lir globe in poravnavo sodnih stroškov.

OB ZAKLJUČKU SHODA ŽUPANOV GORIŠKE POKRAJINE

Za razbremenitev občinskih in pokrajinskih financ

Pred dnevi se je v Tržiču zaključil shod županov goriške pokrajine, ki mu je zaradi odsotnosti tržiškega župana predsedoval predsednik pokrajinskega odposlanstva odv. Culot.

Ob tej priliki so razpravljali o predlogu posebne komisije glede plačevanja davkov z gledišča nove krajevne davčne reforme. Prisotni so namreč izrazili mnenje da bi morala država prevzeti del stroškov, ki trenutno povzročajo težave občinskim in pokajinski blagajni.

Sklepe dokaj obsežnega shoda so nato formulirali v posebni resoluciji.

1. Sodne stroške in stroške za vzdrževanje zaporov v celoti prevzema država;

2. država plačuje osebje osnovnih in strokovnih šol, medtem ko občinske uprave še nadalje vzdržujejo poslopja, plačujejo luč, kurjavo, skrbe za tiskovine ter ostale pisarniške potrebščine;

3. iz občinskih proračunov črtati vse tiste postavke, ki se nanašajo na srednje šole, ter jih dati v breme pokrajinskim upravam;

4. Vsi stroški za vojaško službo, ki so doslej plačevani iz pokrajinske blagajne kakor tudi stroški pri pokrajinskih in občinskih nabornih komisijah, prevzame država;

5. davčne doklade za požarno obrambo, ki so bile doslej vzete iz občinske blagajne, kakor tudi stroški za vzdrževanje vojašnic, uradnikov, ki so jih črpali iz pokrajinske blagajne, plačuje država;

6. stroški za vzdrževanje nezakonskih, zapuščenih in drugih nepreskrbljenih otrok stroški za zdravniško in socialno skrbstvo, protiturberkuloznih konzorcijev, ki jih je doslej izplačevala občina, spadajo pod oblast pokrajine;

7. enako napraviti tudi z glavnimi stroški pri vzdrževanju vojašnic za sile Javne varnosti, orožnikov, uradov Javne varnosti kvesture itd.;

8. glede na razvoj podpornih in zavarovalnih ustanov je bila dana možnost, da se ukinejo občinske postaje za zdravniško, babiško in živinozdravniško pomoč, ki so bile doslej pod nadzorstvom občin, ker lahko zagotovijo to pomoč pri omenjenih ustanovah ali pa pri odgovarjajočih ljudeh svobodnih poklicev;

9. v nasprotju s predlogom posebne komisije ni bila dana občinskim upravam možnost, da bi lahko hiralnice vzdrževale s prilastitvijo državnih davkov, temveč se bodo morale občine same brigati, da bodo znale rešiti to pereče vprašanje;

10. občine in pokrajinska odposlanstva se oproščajo vseh taks pri kolkovanih vlogah kakor tudi na registrskem uradu, če se le to nanaša izključno na potrebe občin. Prav tako bodo občine in pokrajine proste poštnine.

Resolucijo so nato izročili komisiji, da jo podrobneje obdela. Na prihodnjem zasedanju Zbornice bodo poslanci naše pokrajine, ko bodo razpravljali o Vanonijevem zakonskem osnutku glede krajevne finančne reforme, predložili zgoraj navedeni osnutek.

KINO

VERDI, 17: «Ključ mesta» C. Gable in L. Young.
VITTORIA, 17: «Zlati listi», G. Cooper.
CENTRALE, 17: «Naskok na nebo», H. Bogart.
MODERNO, 17: «Ljubimo se».
EDEN, 17: «Pirati iz Montreya», M. Montez in R. Cameron.

Vozni red na goriškem kolodvoru

Odhodi:

Proti TRSTU: 6.23, 7.25, 8.39, 10.20, 14.07, 15.52, 16.40 (delavski), 19.30, 22.32 (brzovlak), 23.30 (brzovlak).

Proti VIDMU: 5.07, 5.45, 6.37 (brzovlak), 8.11, 10.59, 13.48, 17.26, 18.54, 20.05, 22.50.

Prihodi:

Iz TRSTA: 5.43, 6.36, 8.09, 8.25, 10.56, 13.46, 17.24, 18.49, 20.03, 22.46.

Iz VIDMA: 5.01, 6.19, 7.23, 8.37, 10.16, 14.04, 15.49, 19.28, 22.31, 23.29.

OBNOVA OSEBNIH IZKAZNIC V TRZIČU

Anagrafski urad iz Tržiča sporoča, da lahko vsi tisti delavci, katerih osebna izkaznica izgubi veljavo s tem mesecem, in ki je ne morejo obnoviti med uradnimi urami, ki so v veljavi na občini, opravijo to v vseh delovnih dneh na anagrafskem uradu pri okencu št. 5. S tem mesecem izgubijo namreč veljavo samo tiste osebne izkaznice, ki so bile izdane leta 1948.

* * *

OSEBNO IZKAZNICO in dvolastniško dovoljenje je včeraj izgubil 54-letni kmet Kumar Rudolf iz Ul. XX. septembra 16. Izgubo je prijavil policiji.

O učiteljskem natečaju v Beneški Sloveniji

S priznanjem avtonomije bi bila domačim učiteljem zajamčena zaposlitev

Pred dnevi sem srečal nekaj učiteljev iz naših dolin. Dobil sem jih v St. Petru ob Nadiži, v prestolnici Beneške Slovenije, ki je postala v zadnjem času bolj kozmopolitična od s mega Sangaja.

Kdor namreč pride danes v St. Peter ob Nadiži, katerega pravo ime je St. Peter Slovenov, bo takoj opazil veliko število saracenov, ki so se tukaj že ukoreninili ter odjedajo kruh domačinom. Stari raznarodovalci so jih poslali k nam, da bi napravili iz njih nove raznarodovalce.

Toda povrnimo se k našim učiteljem. Na moje vprašanje, kje poučujejo, so mi odgovorili z grenkim nasmeškom.

Kako? Nimate službenega mesta? Zakaj pa kliče šolsko ravnateljstvo celo južnjake? Kaj delajo tukaj oni, če ste še vi brez službe?

«Toda oni so zmagali pri natečaju», mi je odgovoril eden izmed učiteljev. «Ali ne veš, koliko priporočil imajo ti ljudje? «Vzdihnil sem in komaj zadržal psovke, ki mi prihajajo na jezik na račun teh prišlekov. Toda, če bi pri nas imeli avtonomno pokrajino, bi vsega tega ne bilo, naši učitelji bi ne bili brez dela in tudi meni bi ne bilo treba plačati plačeanje».

«Toda ali niste vi «italianissimi» in bi vam moralo to zadostovati za življenje, ali ne?» sem jih vprašal.

Nekdo mi je hotel ugovarjati pa mi prišel do besede in jaz sem nadaljeval: «Kako je vendar mogoče, da se niste razumeli položaja, kakor, da bi imeli v glavi pesek namesto možganov? Dokler bodo pri nas v Beneški Sloveniji in Furlaniji gospodovali tuji šovinisti, bodo vedno južnjaki tisti, ki bodo prišli do kruha, vi pa jih boste lahko samo gledali. Pri zadnjem natečaju ste lahko videli, koliko južnjakov je bilo med kandidati: na stotine in vsi z najboljšimi priporočili.

In ti ljudje bodo zopet zmagali pri natečaju, vas bodo pa z vsemi vašimi diplomami poslali past krave. Ste slabe volje? Vsi brezposelni so taki, ampak tukaj je vaša krivda. Potrebna nam je avtonomija in ta bo prinesla tudi vam rešitev. Nikdar ne poslušajte več gospodov, ki vas silijo, da bodite «italianissimi», medtem ko oni uživajo sadove vašega dela in vaše neumnosti in se vozijo okrog z avtomobili. Bilo bi mnogo bolje, če bi mislili bolj na same sebe. Morda zvenijo trdo moje besede, ampak so resnične in potrebne, in dobro bi bilo če bi jih tudi vi bolje premislili.

Malo preveč sem se razvnel pri svojem govoru in povsod pričujoči orožniški brigadir, saj jih je toliko po Beneški Sloveniji, me je že gledal po strani in moral sem zaključiti svojo enciklико.

Vever in ostali obtoženci obsojeni

Včeraj se je pred okrajnim ljudskim sodiščem pod predsedstvom Staneta Straha, sodnih prisednikov Jožefa Novela in Pavla Pribaca, zaključila javna razprava proti Veverju, Perkinku, Paximadiju, Faventu in Novaku, ki jih je javni tožilec Ernest Colja obtožil nedovoljene špekulacije in gospodarske sabotaže.

Za razpravo, ki se je začela 20. t. m., je vladalo izredno zanimanje in so ljudje vse tri dni, kar je razprava trajala, napolnili prostor velike razpravne dvorane, tako da je marsikateri moral oditi, ker se je bilo nemogoče preriniti vanjo.

Prvi dan razprave je po prečitanju in obrazložitvi že poznane obtožnice potekel ob zaslišavanju Veverja, bivšega tajnika komunalnih zadev pri MLO Koper. Vever je na razpravi dejanja v glavnem priznal, vendar je popravil, da si ni prisvojil, zneska 50.000 din, kakor je to navedel v preiskovalnem zaporu, temveč le 30 do 35.000 din. Priznal je, da je v polni meri odgovoren za primanjkljaj v znesku 305.521 din, ki je nastal zaradi malomarnega upravljanja in vodenja računov. V nekaterih primerih je skušal svojo krivdo zanikati, toda ko mu je sodišče predočilo fakture in drugi material, je moral pod težo dokazov kloniti. V svoj zagovor je navedel, da je imel premajhne izkušnje in nezadostno znanje za opravljanje svoje službe ter na ženino bolezen, za katero je, kakor on pravi, porabil večjo vsoto denarja.

Po celodnevnem zaslišavanju, je bil med razpravo le kratek opoldanski odmor, se je naslednji dan zagovarjal Silvano Perkinek, ki je bil prav tako tajnik komunalnih zadev MLO Koper. Obtožnica mu je med drugim očitala, da je nemarno opravljal svojo službo, zaradi česar je nastalo več nepravilnosti in škode. Perkinek se je izgovarjal, da ni mogel skrbeti za vse, ker je bil poleg svojega rednega dela preobremenjen z drugim in da se zaradi tega ne čuti krivega. Priznal pa je svojo krivdo, ker je odobril nakup večje količine glavnikov in šivank ter še nekaterih drugih stvari, ki jih je kupil od nekega Ivančiča in Paximadia. Ni se pa spominjal, da bi si sam vzel predujem v znesku 8.000 din, medtem ko je trdil, da mu je za ostalo vsoto denarja dal dovoljenje obtoženi Vever.

Paximadi se je zagovarjal, da je res iztihotaplja jugolire in dinarje iz cone B v A, vendar se mu je zdelo, da je njegovo delovanje pravilno, ker je med drugim nabavljal blago tudi za odsek komunalnih zadev pri MLO Koper. Priznal pa je, da se zaveda škode, ki jo je povzročil z eksportom naše valute v Trst, kjer je bila po nepovoljnem kurzu zamenjana v mlire.

Četrti obtoženec Bruno Favento je izjavil, da je sicer sklepal trgovske posle s Paximadijem, vendar je imel potrebno dovoljenje. Ni vedel za zamenjavo valute v Trstu.

Zadnji se je zagovarjal Dušan Novak, kateremu, po njegovih izjavah ni bilo nič znanega o prenosu dinarjev v Trst in je mislil, da je Paximadi delal legalne kupčije z odsekom za komunalne zadeve, posebno še, ker mu je to Vever večkrat omenil.

Po zaslišanju vseh obtožencev je prvi pričal Peter Grižonič, ki je podal razbremenilno izjavo v prid Veverja. Toda po nekaj vprašanjih predsednika sodišča in javnega tožilca, se je zapletel v protislovje in je zaradi tega javni tožilec predlagal, da se obtožnica razširi tudi na pričo, kar se je res zgodilo: priča je postal obtoženec, kriv krivega pričevanja.

Pričali so še Lucijan Škrlj, Gino Volpatto in Katerina Bole, na kar so bile prečitane še nekatere izjave.

S tem je bilo dokazovanje zaključeno in je javni tožilec zahteval primerno kaznovanje vseh obtožencev.

Advokata dr. Sardos in dr. Degrassi sta v obrambnem govoru skušala ovreči nekatere teze javnega tožilca ter apelirala za milo kazen.

Razprava je bila zaključena v četrtek popoldne in se je nadaljevala včeraj ob 12. uri, ko je bila razglašena sodba.

Že dolgo pred napovedano uro so se na stopnicah pred sodno dvorano začeli zbirati ljudje, ki jih je zanimal izid razprave. Nekaj minut po dvanajsti uri so v dvorano prišli obtoženci, takoj za njimi pa sodniki. V največji tišini je predsednik sodišča izrekel kazen: Vsi obtoženci so krivi v smislu obtožnice, nekateri več, drugi manj. Vever je bil obsojen na 4 leta in 6 mesecev odvzema prostosti s prisilnim delom in 5.000 din globe, Perkinek na 2 meseca prisilnega dela brez odvzema prostosti, Paximadi na 1 leto in 6 mesecev odvzema prostosti s prisilnim delom in 7.000 din globe, Favento na dva meseca prisilnega dela brez odvzema prostosti in 2.000 din globe, Novak pa na 2.000 din denarne kazni.

Vsi skupaj bodo morali plačati stroške kazenskega postopka. V kazen se jim všteje tudi preiskovalni zapor.

Grižonič, ki je bil obtožen krivega pričevanja, je bil oproščen in je sodišče odredilo njegovo takojšno izpustitev.

Koznovan zaradi obrekovanja

Lanskega junija je 29-letni Gallio Božidar iz Moše šel na tamkajšnjo orožniško postajo in karabinjerjem na dolgo in široko pripovedoval, da je prejšnjega dne videl, kako sta brata Donat in Ivan Sfiligoj iz Moše šla na lov v občinski gozd. Govoril je tako prepričevalno, da so mu orožniki verjeli in v tej zvezi kaj kmalu prijeli tudi s preiskavo. Toda že prvih korakih so orožniki ugotovili, da si je Gallio zagodlico o divjih lovcih docela izmislil in ga zato posvarili, naj pove resnico. Tedaj je zadel Gallio omahovati in se izgovarjati, da je morda v mraku zgrešil in zamenjal divja lovca za brata Sfiligoj.

Ker pa le ni hotel priznati, da se je zlagal, je Sfiligojeva brata minilo potrpljenje in Gallia prijavili sodnim oblastem zaradi obrekovanja. Včeraj je moral Gallio zaradi tega pred goriško kazensko sodišče, kjer se je še vedno izgovarjal, da se je baje zaradi utrujenosti in krivo obdolžil Sfiligojeve. Na tej podlagi so ga oprostili zaradi pomanjkanja dokazov.

Orožnikom se je uprl

V odsotnosti so nato sodili Mozetiču Ivanu iz Turjaka, ki mu je obtožnica očitala, da se je dne 16. maja 1948 v Turjaku uprl orožnikom, ki so ga hoteli spraviti na varno, ker je vinjen nadlegoval vaščane. Mozetiča, proti kateremu so nameravale sodne oblasti še pred časom postopati in so razpravo proti njemu odgodile zaradi zdravniške preiskave, so zdravniki priznali za nenevarnega umobolnega. Kljub temu pa so ga včeraj zaradi omenjenega prestopka obsodili na 4 mesece zapora in poravnavo sodnih stroškov. Kazen so mu odpustili na podlagi amnestije odrejene za sveto leto.

***

Včeraj so se neznani tatovi vtihotapili v vežo stanovanja Gajer v Ul. IX. avgusta 11 in odpeljali žensko kolo, ki je bilo last 16-letne Gajer Marije. Kolo je bilo skoraj novo. Gajerjeva je tatvino prijavila policiji.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Za počastitev 10. obletnice Osvobodilne fronte

sprejemajo na vseh bazah in po organizacijah obširne naloge

Baze, ki spadajo v območje KLO Portorož, so si zadale obširne naloge, da počastijo 10. obletnico OF.

PORTOROŽ: Popraviti ceste, plažo, očistiti vrtove, urediti sedež za arhiv. Ta dela bodo frontovci napravili v 1300 prostovoljnih urah.

SANT JANE: Elektrifikacija baze in pomoč bolnim kmetom z delom na polju v 340 prostovoljnih urah.

SV. BERNARDIN: Elektrifikacija in popravilo cest, izkop vodnjaka ter postavitev oglasne deske — 620 delovnih ur.

BELI KRIŽ: Frontovci bodo popravili in uredili sedež SIAU — 400 prostovoljnih ur ter razširili električno razvetljavo, kar bo zahtevalo 300 ur prostovoljnega dela.

FJESO: Ureditev sedeža SIAU ter ureditev vrtov in parka — 240 delovnih ur.

K. L.

Delo ASIŽZ v Portorožu

Na zadnjem sestanku odbora so portoroške žene napravile načrt, da počastijo 10. obletnico OF. Organizirale bodo predavanja o zdravstvu, šivale za vojaško bolnico in dijaški dom, pomagale bodo pri čiščenju parkov. Tov. tajnica je predlagala, da se ustanovi odbor, ki bo skrbel za noseče in doječe matere, kakor tudi za starčke in bolnike, ki so brez oskrbe in postrežbe. Pripravile bodo nekaj točk, s katerimi bodo sodelovale pri manifestaciji 27. aprila.

KALAN L.

Sporočilo okrožnega odbora Zveze borcev

Iz pisarne okrožnega odbora Zveze borcev Istrskega okrožja smo prejeli naslednje sporočilo:

Dejavnost Zveze borcev Istrskega okrožja je v zadnjem času predmet nepravilnih in tendencioznih tolmačenj v nekaterih tržaških listih in krogih. Nekateri od njih so šli celo tako daleč, da so trdili, da se preko naše organizacije uvaja v Istrskem okrožju obvezna predvojaška vzgoja mladine.

Dolgoletno javno delovanje naše organizacije je jasen dokaz, da tolmačenja te vrste nimajo nobene osnove in so v celoti izmišljena. Naša organizacija se je ustanovila in se razvija na popolnoma prostovoljni podlagi.

V zadnjem času se je zveza številčno zelo okrepila in v nekaterih vaseh vključuje v svojo vrsto skoraj vse bivše borce in aktiviste narodnoosvobodilne borbe. V svojem delovanju je zveza, ki neguje in razširja tradicije slavne osvobodilne borbe, dosegla velike uspehe, zlasti z mladino, v izvajanju vseh organizacijskih nalog. Tako so mnoge aktivnejše organizacije mladine v zadnjem času ustanovile strelske družine, razširile že obstoječe in ustanovile nova fizkulturna društva. Člani zveze so pomagali tudi pri organizaciji sanitetne službe in tečajev za prvo pomoč, ki so v okrožju zelo potrebni. Organizacije so posvetile več skrbi invalidom, partizanskim vdovam, sirotam in staršem padlih. V mnogih vaseh so tudi bili postavljeni spomeniki in spominske plošče padlim borcem.

Poseben uspeh predstavljata dva velika partizanska tabora v Sečjolah in Rižani, katerih se je udeležilo preko 2300 bivših borcev in aktivistov. Preko 3000 bivših borcev in aktivistov bujskega okraja pa se je udeležilo dveh partizanskih marševin taborjenj. Organizacija zveze borcev se je izkazala tudi v pomoči ljudski oblasti pri izvrševanju gospodarskih nalog.

Samo v koprskem okraju so člani zveze v preteklem letu izvršili nad 89 tisoč prostovoljnih delovnih ur. Naša prostovoljna patriotska organizacija uživa pri svojem delovanju široko podporo in naklonjenost vsega prebivalstva okrožja. Ljudstvo Istrskega okrožja vidi v zvezi in njenem delovanju doslednega borca za očuvanje pridobitev narodnoosvobodilne borbe.

Naročniki morajo sporočiti ukinitve vedno 1. ali 15. dne v mesecu, in sicer 15 dni pred rokom, od katerega dalje ne mislijo več prejemati lista.

UPRAVA

KONCERT pri Sv. Antonu

V nedeljo 25. t. m. s pričetkom ob 17. uri bo pri Sv. Antonu koncert, na katerem bosta nastopila vojaški orkester JA iz Portoroža in domače pevsko društvo «Svoboda».

Koncert bo v novi dvorani zadružnega doma. Po sporedu prosta zabava.

V TOVARNI KRTAČ BO MORAL DELAVSKI SVET SKRBETI ZA NABAVO SUROVIN

Pred nekaj dnevi je delovni kolektiv izbral 15 najboljših delavcev in delavk, med njimi tudi mnoge udarnike, ki jih predstavljajo v delavskem svetu. Ko bodo izvolili upravni odbor in bo ta prevzel tovarno, bo moral delavski svet predvsem poskrbeti za potrebne surovine, kajti zaradi pomanjkanja teh, je bila proizvodnja krtač in sličnih izdelkov v zadnjem času zelo nizka.

Nova vinska klet v Škocjanu pri Kopru

Razmah filatelije v Istrskem okrožju

Pred dnevi je bil v Kopru redni letni občni zbor filatelistov Istrskega okrožja, katerega se je udeležila večina članov Filatelističnega kluba.

Predsednik kluba je na zboru imel govor, iz katerega je bil razviden pomen filatelije, ki je poleg drugega pomembna kot kulturno vzgojno sredstvo posebno za mladino. Nova socialistična graditev daje široke možnosti in razvija amatersko filatelijo. V njej seveda ni mesta špekulantom in trgovcem z znamkami, ki so filatelisti le v toliko, kolikor imajo pri tem dobička. Naloga kluba je, da razvije svoje člane v prave ljubitelje znamk, katerim je ta vrsta športa, če ga lahko tako imenujemo, pravo razvedrilo in ki vzgaja mladino v pridne in resne člane družbe.

Mladina se z natančnim urejevanjem znamk in zbirk uči reda, točnosti in čistoče. V filateliji pride do pravega izraza individualnost človeka. Pri izmenjavi znamk se z dopisovanjem spozna z drugimi ljudmi, tudi z onimi iz inozemstva. Ta korespondenca pa ni izključno filatelističnega značaja. Na znamkah so upodobljene šege in navade ter gospodarski razvoj naše domovine. Z znamkami in besedo poudarjamo in prikazujemo tujcu našo ekonomsko, socialno in kulturno socialistično stvarnost. V bodoče bo klub skrbel, da bo v mladini vzbudil veselje do zbiranja znamk in s tem prispeval k vzgoji mladine.

Sledile so volitve novega odbora, nato pa je bil srečolov, na katerem so bile izžrebane nekatere serije znamk. Sestanku so prisostvovali tudi predstavniki Filatelistične zveze Slovenije, predstavniki inspektorata pošte in VUJA.

Vsi uslužbenci „Taverne" v Kopru v delavskem svetu

Volitve v delavski svet so lepo in na slavnosten način proslavili uslužbenci gostinskega obrata «Taverna» v Kopru. Ker ima njih delovni kolektiv manj kakor trideset članov, so vsi uslužbenci postali člani delavskega sveta. Izvolili so le upravni odbor, katerega sestavljajo predsednik Ivan Bandel ter člani Marija Arzon, Mario de Grassi, Ana Flego in Rafael Lipovšček.

Delavski svet, to je uslužbenci, bodo morali skrbeti, da bo v lokalu več čistoče in reda, ter da bodo gostje postreženi. Upravni odbor pa bo moral skupno z ostalimi stremeti za tem, da se odpravijo vse pomanjkljivosti, za katere se doslej nista zmenila niti sindikalna podružnica, niti uprava podjetja. Toda prepričani smo, da dobo uslužbenci svoje podjetje dobro upravljali.

Škocjan

Oranje s tremi traktorji

Na Kmetijski šoli so v nedeljo organizirali oranje zapuščenega travnika in vinograda. Na pomoč jim je prišla traktorska postaja «Ustroj» iz Ljubljane z dvema traktorjema in plugom. Ker je zemlja zelo gosta in težka, so priključili še en traktor tako da so orali z močjo 180 konjskih sil ali 90 parj konjev.

Ropot motorjev je privabil veliko ljudi, ki so z zanimanjem in začudenjem opazovali, kako trije traktorji «jurišajo» čez jarke in kanale, mogočni plug, ki sam tehta 32 stotov, pa orje v globino 80 in tudi več cm. Kmetje, ki so prišli iz okoliških vasi, so se med seboj razgovarjali: «Še nikoli nismo za naše vinograde orali tako globoko. To se pravi res dobro pripraviti podlago in zemljo za nov vinograd».

Traktorska postaja «Ustroj» je prišla v naše okrožje zato, da bo preorala vse tiste površine, ki bodo služile za obnovo vinogradov.

Dustolovščine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni

II. DEL

JAROSLAV HAŠEK

112.

PREVEDEL PROF. DR. FRAN BRADAČ
ILUSTRIRAL DR. ROBERT HLAVATY

«Vrag vaju vzemi, poberite se že!» je zavpil avditor na Švejka; «da se ni za vaju potegnil gospod obrst Schröder, ne vem, kaj bi bilo z vama.»

Vodička se je čutil starega Vodičko šele na hodniku, ko sta šla s patruljo v pisarno številka dve.

Vojak, ki ju je peljal, se je bal, da bo prišel prepozno k obedu, zato je rekel:

«Malo hitreje, fanta; lezeta kakor uši.»

Zdaj je Vodička rekel, naj nikar ne otresa preveč gobca in da lahko govori o sreči, da je Ceh. Ko bi bil Madžar, da bi ga raztrgal kakor slanika.

Ker so šli vojaški pisarji po menažo, ju je moral vojak, ki ju je vodil, peljati nazaj v zapor divizijskega sodišča, kar ni šlo brez kletev, ki jih je naslavljal na osovražene rase vojaških pisarjev.

«Tovarisi mi bodo spet pobrali vso maščobo z juhe», je tragično zatarnal, «in namesto mesa mi bodo pustili same kite. Včeraj sem tudi peljal dva v taborišče in nekdo mi je zopet požrl pol štruce, ki so jo zame dobili.»

«Vi tu pri divizijskem sodišču pač ne mislite na nič drugega kakor na to, kaj boste žrli», je rekel Vodička, ki je že popolnoma okreval.

Ko sta enoletnemu prostovoljcu povedala, kako se je z njima izteklo, je zaklical: «Torej maršbataljon, prijatelja! Za odhod je že vse pripravljeno in poskrbljeno. Tudi vidva sta povabljena na izlet v Galicijo. Nastopita pot veselo in z lahkim srcem! Kažita ljubezen za kraje, kjer vam bodo predstavljali strelske jarke! Tam je lepo in zelo zanimivo. Počutila se bosta v daljni tujini kakor doma, skoraj kakor v mili domovini. Z vznesenimi čustvi nastopita pot v deželo, o kateri je že stari Humbold rekel: ‚Na vsem svetu nisem videl nič sijajnejšega od te trapaste Galicije.' Dragocena izkustva naše slavne armade na umiku iz Galicije bodo gotovo našim novim ekspedicijam dobrodošlo vodilo pri sestavljanju programa za drugi pohod. Kar lepo naravnost za nosom na Rusko in veselo izstrelita vse patrone v zrak!»

Preden sta odšla Švejk in Vodička po obedu v pisarno, je stopil k njima nesrečni učitelj, ki je zložil pesem o ušeh, ju odvedel na stran in skrivnostno rekel: «Ko bosta na ruski strani, ne pozabita reči Rusom: ‚Zdravstvujtje, ruskije bratja, mi bratja Čehi, mi njet Avstrijci.'»

Ko sta odhajala iz barake, je hotel Vodička pokazati svoje sovraštvo do Madžarov in je stopil Madžaru, ki ni maral služiti vojake, na nogo in zarjovel nanj: «Obuj se, štor!».

«Ko bi mi bil kaj rekel», je potem pravil saper Vodička Švejku, «ko bi bil gobec odprl, bi mu bil jaz njegov madžarski rilec raztrgal od ušesa do ušesa. Ampak bedak je molčal in si dal teptati po čevljih. Hergot, Švejk, tako sem jezen, ker nisem obsojen! Saj se zdi, ko da se nama posmehujejo, da pretep s tistimi Madžari še besede ni vreden. Pa vendar smo se rvali kakor levi. To si ti pokvaril, da naju niso obsodili in da so nama dali tako spričevalo, ko da se še pošteno pretepati ne znava. Kaj si pravzaprav o naju mislijo? Saj je bil to prav pošten konflikt.»

«Dragi moj», je rekel dobrodušno Švejk, «ne razumem, zakaj te ne veseli, da je naju divisionsgeriht uradno spoznal za docela spodobna človeka, ki jima ne more do živega. Jaz sem se pri zaslišavanju, to je res, na vse načine izgovarjal, tako se mora delati, lagati je dolžnost, kakor pravi advokat Bass svojim klientom. Ko me je gospod avditor vprašal, zakaj sva vdrla v stanovanje gospoda Kakonyja, sem mu kar preprosto rekel: ‚Mislil sem, da se bomo z gospodom Kakonyjem najbolje spoznali, če ga bomo obiskovali.' Potem me gospod avditor ni več spraševal, bilo mu je že vsega dovolj.»

«Zapomni si», je nadaljeval Švejk, «da ne sme pred vojaškimi sodišči nihče ničesar priznati. Ko sem sedel pri garnizijskem sodišču, je v sosedni sobi neki vojak priznal, in ko so to drugi izvedeli, so ga našeškali in mu ukazali, da mora svoje priznanje preklicati.»

«Ko bi bil jaz storil kaj nepoštenega, bi ne priznal», je rekel saper Vodička, «ampak če me je avditor naravnost vprašal: Ali ste se tepli? sem moral reči: Da, tepel sem se. Ali ste komu kaj zlega storili? Seveda, gospod avditor. Ali ste pri tem koga ranili? Kajpada, gospod avditor. Naj ve, s kom govori. In to je ravno tista sramota, da so naju oprostili. To je, kakor da ne mara verjeti, da sem tiste Madžare prav pošteno nasekal. Ti si bil vendar zraven, kako sem imel za trenutek kar tri Madžare na sebi in kako se je brž nato vse valjalo po tleh in sem jaz teptal po njih. In potem ustavi takšen smrkav avditor preiskavo z nama. To je, ko da mi je rekel: ‚Takle pretep ni nič, to je drek.' In ko bo konec vojne in bom v civilu, ga bom kje poiskal in mu pokazal, ali se znam tepsti. Potem se bom pripeljal v Kiraly Hido in bo tak tepež, kakršnega še svet ni videl.»

* * *

V pisarni je bilo vse prav hitro opravljeno. Neki narednik, ki je imel gobec še od obeda masten, je podajal Švejku in Vodički papirje s strašno resnim obrazom ter ni zamudil priložnosti, da bi ne apeliral na njunega vojaškega duha.

Ko sta se Švejk in Vodička poslavljala, ker so vsakega odvajali k drugemu oddelku, je rekel Švejk: «Ko bo po vojni, me obišči! Najdeš me vsak večer ob šestih ‚Pri kelihu'!»

«Kajpak da te bom obiskal,» je odgovoril Vodička; «ali bo tam kakšen dirindaj?»

«Vsak dan se tam kaj začne,» je obljubljal Švejk, «in če bo to preveč tiho, bomo že kako zaropotali.»

Razšla sta se; in ko sta bila že mnogo korakov oddaljena, je klical stari saper Vodiččka za Švejkom: «Ampak gotovo poskrbi za zabavo, ko pridem tja!»

Na to je Švejk odgovarjal: «Pridi pa zanesljivo, ko bo konec vojne.»

(Nadaljevanje sledi.)

POTOVANJE PO ŠVICI

KDOR HOČE V ŠVICO mora skozi zdravniške roke

Del spomenika protestantske reforme

Izza ovinka izgine brzi vlak v Simplonski predor. Po 10 minutah teme se zopet znajdemo ob belem dnevu in žarki sonca čudovito osvetljujejo malo mestece na meji med Italijo in Švico Iselle, ki se razprostira pred nami.

Svicarski finančni častnik, ki pobira potne liste, opozarja, da se morajo potniki pred nadaljevanjem potovanja podvreči zdravniškemu pregledu. Kljub temu da sem se vneto branil in trdil, da sem turist, željan spoznati naravne lepote Švice in ne morda kak izseljenec, sem moral, čeprav nerad, skozi zdravniške roke in roentgenove žarke, da sem ponovno prišel do lastnega potnega lista.

Do odhoda vlaka za Lausanne sem pač imel precej časa in pot me je zanesla v krasno mestece.

Povsod izredno čiste ulice. Ob straneh cest so postavljene košarice, v katere potniki in prebivalci mečejo razne odpadke. Mesto samo je pravcat vrt: z vsakega okna ali balkona pošiljajo cvetlice v naravo prijeten vonj, ki skupno s svežim gorskim zrakom ugaja vsakemu tujcu.

Toliko in toliko zanimivosti najdeš po teh mestih, da te vsaka malenkost navdušuje in pozabiš celo na vlak. Tako tudi z menoj. Komaj sem ga še ujel in takoj zasedel mesto ob oknu, da ne bi izgubil tudi med vožnjo prilike občudovanja naravnih lepot.

Vlak je prijetno drvel po svoji poti. Okoli in okoli visoki hribi, katerih vrhove je pokrival še sneg ,nekoliko nižje zelene dolinice in travniki, polni rahlo pregibajočih se raznobarvnih poljskih cvetlic. Tu pa tam svetlozelena reka ali potoček pretrga te monotone in vendar za oko tako prijetne zelene livade.

Pokrajina se venomer spreminja pred tvojimi očmi. V dolini Valais se prikažejo v svojih prijetnih barvah cvetoča sadna drevesa, v Montreux in Vivei pa kilometre dobro urejenih nasadov trt prevzamejo oko začudenega tujca. Ob rivieri jezera se trte dvigujejo po hribčkih, ki spominjajo sanjajočega potnika, kot bi se vozil mimo Grljana ali Sv. Križa. Skoraj ista slika, le vino je različno: medtem ko je pri nas lahko in dobro, je tam trpko in grenko.

Iz teh prijaznih sanj te zbudijo škripajoče zavore vlaka in vlak že stoji na moderni postaji Lausanne.

Lausanne s svojimi krasnimi palačami, cerkvami in velikimi hoteli se razprostira po slikovitem hribčku in pošilja svoj odsev spodaj ležečemu Ženevskemu jezeru.

Na nasprotni strani jezera pa se ob obali razprostira mirna Ženeva, vsa obkrožena po visokih hribih, ki mejijo na Francijo. Mesto samo ima čisto francoski značaj, saj to dokazujejo jezik, šege in navade.

Med sprehodom po mestu srečaš zastopnike vseh ras: od zamorcev, do Kitajcev, Amerikancev, Indijcev v njihovih narodnih oblačilih itd. Podnevi so ulice izredno živahne, saj je to trgovsko mesto, medtem ko zvečer ostajajo skoraj prazne.

Bern s sedežem vlade (levo)

Švicarji so mirni in redni ljudje: zvečer, razen sobote in nedelje, ne zapuščajo doma. Ljubijo svoj dom in družino in preživijo svoj prosti čas najraje v krogu svojih domačih. Kljub temu pa so nočni lokali do kraja napolnjeni, ne s Svicarji, temveč s tujci, ki sodeč po njihovem življenju pač na lahek način zaslužijo denarce, če lahko plačajo za pol litra okusno serviranega, toda slabega vina 20 frankov, kar pomeni 3000 lir, in za kozarček vermutha, oziroma kozarček «parisienne» 10 frankov, kar bi bilo v lirah že lepa vsota 1500. Dodati moram, da so to najcenejše pijače in so druge neprimerno dražje.

Ženeva je splošno znana zaradi mednarodnih institucij, kot so palača bivšega Društva narodov, Mednarodni Rdeči križ, urad Mednarodne zveze dela in drugo. V mestu samem je polno več ali manj znanih spomenikov, med katerimi spada brez dvoma velik in izredno lep spomenik protestantske reforme, ki je postal cilj romanja neštevilnih pripadnikov te veroizpovedi.

Fevdalni Bern s starinskimi palačami in hišami, ponosna prestolnica s svojo znamenito «Curia Confederationis Helvetice» je pravzaprav v svoji celoti biser gotske in baročne umetnosti in tako obenem najbolj zanimivo mesto Švice. Vrhu tega je važno železniško središče. Mesto samo je sezidano na hribčku, ob katerem vznožju leno teče reka Aar, medtem ko se ti okoli stoječi hribi zdijo kot ogromne straže, ki dajejo mestu edinstven pečat.

M. MAGAJNA

(Nadaljevanje sledi)

Ženeva

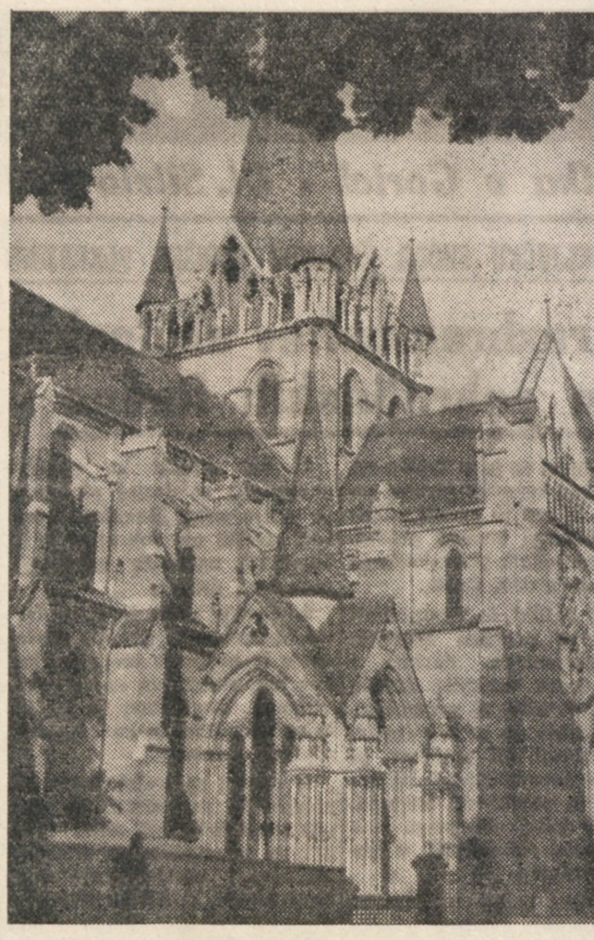

Gotska cerkev v Lausanni

PTIČI-NAJEMNIKI IN GNEZDA V PTIČJEM ŽEPU

Zanimivosti iz življenja ptičev

Pri teh živalih lahko govorimo o patriarhatu, matriarhatu, enakopravnosti in drugih oblikah zakona

Če omenimo gnezdo, misli večina ljudi na gnezdo kake ptice pevke, torej na lepo zaokroženo, zgoraj odprto in bolj ali manj gosto mehko postlano gnezdece. To pa seveda ni edina vrsta ptičjih gnezd. Poznamo še po nekaj stotov težka gnezda ujed. Manj znano pa je, da sedi na pr. kozodoj na svojih dveh jajcih na borovih iglah, kakor jih je ravno nanesel veter; zaupa torej nekako svoji varnostni barvi in se zaveda, da bi izdal svojo porodniško sobo, če bi okolico izpremenil s tem, da bi navlekel šaro za gradnjo gnezda. Na avstralskopapuanskem ozemlju žive neke vrste kure, ki v tropičnih krajih zagrebajo svoje veliko jajce kar v tla, dalje na jugu, v mrzlejših krajih pa nagrabijo velikanske kupe listja, katerih toplota, ki nastaja pri vretju, zvali vanje znesena jajca. Te kupe znaša samo petelin, kokoš pa se sme približati gradu iz listja samo za parjenje in da znese jajca. Petelin dodaja in razbrskava listje ter tako regulira toploto, ki jo ugotavlja s tem, da otipava listnati kup s skoraj golo notranjo stranjo perutnic.

Vse spletanje gnezda je zgolj nagonsko delo: ni priučeno, ampak prirojeno in se prične, ko se bliža dozorelost jajc. Ptica, ki prvič gnezdi, seveda ne more imeti pojma, kaj pravzaprav s spletanjem gnezda namerava, ker sploh ne ve, da bo znesla jajca in da bo v gnezdu vzgojila mladiče. Natančna opazovanja so dognala, da mlade ptice nikakor ne spletajo slabših gnezd kakor stare, kar se pogosto trdi.

Papiga menišič, ki jo po mnogih živalskih vrtovih redijo na prostem, ni tolikanj podjetna, da bi si zgradila povsem samostojno gnezdo, ampak je neke vrste najemnica oziroma naseljenka. Poišče si namreč kakšno veliko gnezdo ptice roparice, v katerem nanosi na vsaksebi moleče vejevje tanjše vejice in si tako ustvari dom. Če takega gnezda ne najde, si ne zna prav pomagati: v takem primeru pogosto skuša na prav neprikladnih mestih nastaviti kupčke vejic, ki potem, če postanejo preveliki ali če potegne veter, padejo na tla.

Čisto svojevrstno je tudi valenje pri kraljevskih in cesarskih pingvinih. Pri teh v večnem ledu južnega tečaja živečih pticah se izoblikuje pri obeh spolih posebna kožna guba ob začetku nog in v tem žepu na ledu stoječa ptica leže jajce, medtem ko soprog ribari po morju. Ko se ta povrne, se približa in s kljunoma prekotalita jajce v žep drugega zakonca, ne da bi se dotaknilo ledu. Prav tako ravnata z mladičem, ki je v začetku nebogljen in navezan na krmljenje starih: mladič torej živi nekakšno življenje vrečarja.

V novejšem času se je izkazalo, da prav posebno lepo stkana in oblikovana gnezda mnogokrat spletajo izključno samci, da z njimi privabijo samice. Mogoče je, da spravi pogled na izgotovljeno stanovanje samico v potrebno ljubezensko občutje.

Pri golšavih senicah zapusti samec spleteno gnezdo takoj, ko se samica pripravi k valenju, in začne graditi novo gnezdo. Včasih se to v enem letu trikrat ponovi. Šele ko tak gradbenik ni več razpoložen za gradnjo novega gnezda, sodeluje pri vzreji mladičev zadnjega gnezda.

Pri mnogih vrstah ptic, na pr. pri štorkljah, galebih, orlih itd. znašata gradivo za gnezdo oba roditelja; pri mnogih, kakor na pr. pri kosu ali pri ščinkavcu, splete gnezdo izključno samica in spet pri drugih je samec samo prinašalec in samica stavbenik. Pri nekaterih vrstah, na pr. pri domačih kurah, sodeluje samec samo v toliko, da nakaže samici primeren prostor za gradnjo gnezda. Pogosto zleze petelin v zaboj za gnezdenje in tam z vnetim vabljenjem nakazuje kokošim pripravne kote za gnezdenje.

Pri nekaterih vrstah valita oba, samec in samica. Avstralski črni labod vali od dopoldneva do popoldanskih ur, ko ga zamenja samica. Pri tem ima zakonska družica pogosto kar dovolj težave, da pride na jajca in mora svojega soproga z rahlo silo poriniti stran.

Pri raznih vrstah samec sicer ne vali, pač pa prevzame tudi to zakonsko dolžnost takrat kadar ovdovi. Tako pri kalifornijski čopasti prepelici samec sicer samo čuva gnezdo, na katerem vali samica, toda če samica pogine, vali dalje sam. Imamo pa tudi drugačne vrste, tako neko vrsto papig, pri katerih se sicer samec in samica normalno pri valenju izmenjujeta, toda če samica pogine, samcu še zdaleč ne pride na misel, da bi napravil kaj več kakor je «dolžnost» in dopusti, da zarod pogine.

Ptiči torej gnezdijo na zelo različne načine. Različna ni samo sestava njihovega gnezda, torej tehnična plat, ampak tudi položaj obeh zakoncev v zakonski zvezi je zelo različen in bi lahko tudi pri njih skoraj govorili o patriarhatu, matriarhatu, enakopravnosti in drugih oblikah zakona.

Atomska energija proti rastlinskim in živalskim boleznim

L. Hansord, profesor za živalsko prehrano na univerzi Tennessee (ZDA), je govoril na zborovanju krožka mladih kmetovalcev grofije Dickson v državi Tennessee in izjavil, da razpolagajo ameriški znanstveniki z mogočnim novim atomskim sredstvom za odkrivanje tajnosti živalskih in rastlinskih bolezni; napovedal je, da bo uporaba atomske energije v obliki radijskih izotopov v kratkem dovedla do večjih prihrankov in do večje proizvodnje živil in živalske krme.

Hansordove izjave so v skladu z nedavno napovedjo Williama L. Laurencea, znanega atomskega strokovnjaka, v listu «New York Times», da bo «napočil dan, ko bomo lahko prekovali atomsko orožje v pluge».

Ameriška komisija za atomsko energijo objavlja, da je v februarju sklenila 13 novih pogodb za raziskovanje na področju biologije, medicine in fizike. Istočasno je obnovila 3 stare pogodbe za raziskovanje na istih področjih.

S tem se je število načrtov za raziskovanje na raznih področjih povečalo na 371, od tega odpade 222 na biologijo in medicino in 149 na fiziko. Poleg tega podpira komisija še 73 načrtov skupno z uradom za pomorska raziskavanja.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Na dunajskem velesejmu sodeluje tudi Antwerpen

Dunajski velesejem, čeprav zelo znan in obiskan, do sedaj ni imel nikoli zastopnikov zapadnih pristanišč. Sedaj so pa kar naenkrat sklenili v Antwerpnu, da bodo sodelovali na pomladanskem dunajskem velesejmu. Vse to je zvezano s pojačeno ofenzivo pristanišč proti vzhodu.

Hamburg pa je odprl na Dunaju svoj reprezentančen urad in menda ga bo tudi Bremen.

Zanimanje za Antwerpen je bilo na velesejmu izredno veliko. Pri vsem tem bi bilo treba pripomniti, da Trst sodeluje na dunajskem velesejmu samo v sklopu Italije in mu lahko potemtakem konkurenca severnih zopet zada udarec.

Obnova Avstrijskega Lloyda?

V trgovinski register so vpisali na Dunaju novo družbo: «Oesterreichischer Lloyd Gesellschaft m.b.h.», ki je bila ustanovljena 22. 12. 1950. Nemško strokovno časopisje poudarja, da ima družba pred seboj dolgo in resno bodočnost, ker da gre za solidno družbo, ki bo imela še precej vpliva.

Novo ustanovljena družba ima za vodje dr. Veretta, Friedericha Katt. Njen namen je, po uradnih izjavah, nakup ladij za prekomorsko plovbo, rečno plovbo, pomorski prevoz itd.

Jačenje letalskega prometa v Avstriji

15. aprila bo stopila v službo nova letalska proga Bruselj - Frankfurt - Nuernberg - Salzburg. Ta proga bo poslovala enkrat tedensko.

Družba «Air France» je sklenila odpreti na Dunaju lasten predstavniški urad.

Ko čitamo ti vesti se nam vrinja misel: kako je kaj z zelo dobrim predlogom, da bi se v Trstu napravilo letališče in bi tudi pri nas končno enkrat bili deležni možnosti letalskega prometa? Bo li ostalo zopet samo pri pisanju?

Izboljšanje angleškega premogovnega položaja

Eden izmed najbolj perečih problemov, ki sedaj tarejo Anglijo je brez dvoma — premog. Anglija, ki je bila v svoji zgodovini vedno izvoznik premoga je bila prisiljena uvoziti precejšnje količine iz ZDA, če ni hotela popolnoma ukiniti svojega izvoza premoga in tako izgubiti tradicionalne kupce v inozemstvu in tradicionalne trgovske vezi. To je privedlo do nemogočega položaja, da Anglija v istem času uvaža in izvaža premog in to povrh tega uvaža dražje, kot ga izvaža. Seveda se premogovne težave najostreje odražajo na notranjem tržišču.

Zadnja statistična poročila kažejo, da se je po dolgem času položaj izboljšal.

Brez dvoma je to izboljšanje trgovinskega položaja na notranjem trgu posledica povečanja nakupov v ZDA, zmanjšanja izvoza (100.000 ton proti 345.000 ton v istem razdobju lanskega leta) in večjega povečanja proizvodnje, kot potrošnje. Proizvodnja se je povečala od lani za 5 odstotkov, medtem ko se je potrošnja samo za 2 odstotka, kljub velikim vojnim pripravam. Proizvodnja stalno raste in je zelo verjetno, da stoji Anglija pred korenitim izboljšanjem premogovnega položaja.

Razprave v Avstriji o monopolu nadlesom

V Avstriji se še vedno razpravlja o državnem monopolu nad zunanjo trgovino z lesom. O tem vprašanju obstajajo dve ostro ločeni stališči.

Generalna skupščina lesnih izvoznikov, ki je bila v Salzburgu se je ostro izrekla proti nameravanemu monopolu. Ona je na ta način izrazila mišljenje zainteresiranih krogov.

Na drugi strani pa mnoge avstrijske ekonomske ustanove izražajo svoje obratno mnenje in pravijo, da je neobhodno potrebno monopolizirati zunanjo trgovino z lesom, če se hoče ohraniti gozdove in pokriti notranje potrebe po lesu.

AVTOMOBIL SMRTI

Ravnateljstvo bivšega dunajskega muzeja je uvedlo preiskavo o usodi avtomobila, na katerem je avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinad skupno z ženo izdihnil po atentatu v Sarajevu 28. junija 1914, tik pred izbruhom prve svetovne vojne. — Rezultati preiskave so naravnost presenetljivi: avtomobil smrti je kar šest krat zamenjal gospodarja; vsi lastniki pa so podlegli poškodbam v raznih nesrečah ali pa so bili težje ranjeni. Bilanca tragične zgodovine tega avtomobila je: 6 mrtvih in 22 težje ranjenih. Šele 1926 leta se je zaključila zgodovina tega avtomobila po nesreči, v kateri sta dve osebi našli smrt in so skoraj neporabni avtomobil popolnoma uničili.

ŠPORTNI DNEVNIK

SLUŽILE NAJ BI BRATSTVU

ATENSKE IGRE: nova tovrstna pridobitev

ATENE, 23. — Stirje glavni lahkoatletski grški klubi so se sporazumeli s svojo federacijo, da bi organizirali od 15. do 18. avgusta tega leta «Atenske igre». Tekmovanja naj bi bila na atenskem stadionu, pod lučmi reflektorjev, maratonski tek bo pod luninim svitom na stari progi iz Maratone v Atene, igre same pa naj bi služile zbližanju med grško in mladino ostale Evrope.

Pred začetkom tekmovanja bodo velike slovesnosti na Partenonu, zmagovalci posameznih disciplin pa bodo prejeli oljčne vejice, ubrane na tisočletnem drevesu na Akropoli. Da bi te igre ne bile istočasno z olimpiado ali evropskim prvenstvom, bodo prirejene v letih, ki se končajo z lihim številom. Zaenkrat so povabljeni najboljši lahkoatleti Anglije, Grčije, Jugoslavije, Italije, Norveške, Švice, Finske, Avstrije, Islandske, Švedske, Belgije, Holandske in Turčije.

Šah

Puc na vodstvu

BEOGRAD, 23. — Po petem kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Dortmundu so na čelu tabele Jugoslovan Stojan Puc, Belgijec O'Kelly ter Švicar Grob. V petem kolu je Puc premagal Groba, Milič ima prekinjeno partijo s Stoltzem, Fuderer pa z Bogoljubovim.

Včeraj so igrali prekinjene igre Milič in Fuderer sta remizirala v svojima nasprotnikoma Nemcem Kieningerjem ter Francozom Rossolimojem; Pfeiffer se je predal v izgubljeni poziciji proti Fudererju.

* * *

BEOGRAD, 23. — Nogometna enajstorica «Mačva» iz Šabca bo igrala 8. maja v Udinah proti istoimenski enajstorici. Povratna tekma bo v Jugoslaviji.

Drobny v finalu

ALEKSANDRIJA, 23 — Jaroslav Drobny si je priboril vstop v finale. Premagal je Amerikanca Dicka Savitta s 6:4, 6:2, 1:6, 6:4. Budge Patty, ki bi se moral srečati s svojim sonarodnjakom Irvinom Dorfmanom v drugi polfinalni igri je po zdravnikovem nasvetu odstopil.

Tako si mi mislimo:

Bologna-Udinese	1		
Como-Roma	1	2	
Genoa-Pro Patria	1		
Inter-Milan	1	2	X
Lazio-Atalanta	1		
Lucchese-Sampdoria	1		
Novara-Napoli	1	2	X
Padova-Palermo	1	X	
Torino-Juventus	2	X	
Triestina-Fiorentina	1	X	
Bari-Spezia	1		
Modena-Venezia	1		
Siracusa-Catania	1		
Fanfulla-Messina	1		
Pisa-Reggiana	1		

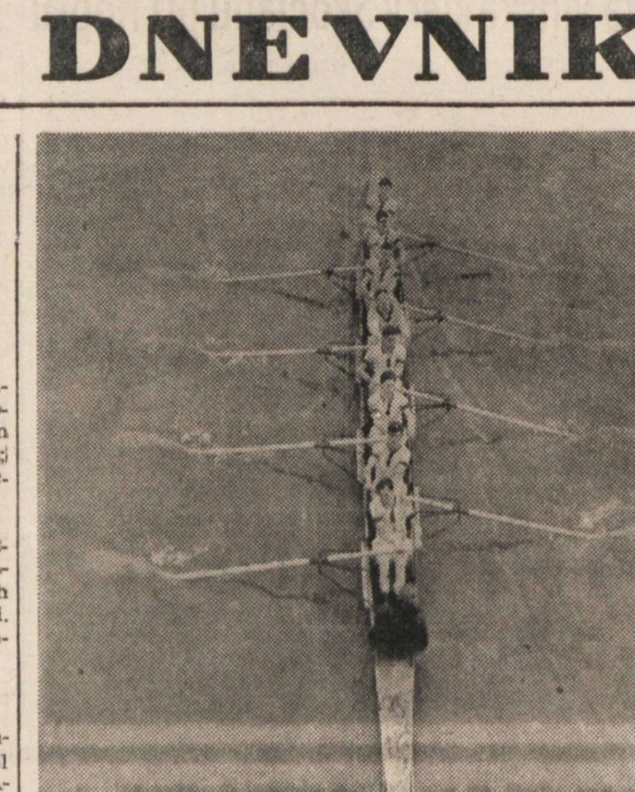

Oxford - Cambridge

Začelo se je meglenega popoldneva v oddaljenem letu gospodovem 1841. Sestnajst brkatih možakov, po osem v vsakem čolnu se je potilo vzdolž Temze. Od tedaj vsako leto ista scena. Vedno več zanimanja, vedno več navdušenih gledalcev. Lansko leto je bilo ob reki zvrščenih že nad milijon opazovalcev!

Osmerec univerze v Cambridgeu je dvainpetdesetkrat prišel zmagovit na cilj, Oxford pa samo triinštiridesetkrat. Leta 1877 se je velika bitka končala neodločeno. Obe posadki so s skrajnim naporom pripluli do konca v popolnoma istem času. Rekord proge je 17'50", vendar kaže, da so prejšnje generacije bile bolj junaške: lansko leto je namreč Cambridge rabil za progo 20'15", povrh tega pa je napor tekmovalce tako izmučil, da so se po tekmi skoraj vsi sesedli.

Letošnje tekmovanje bo sedemindevetdeseto po številu; favorit ej osmerec Cambridgea, ki zadnja leta navadno zmaguje, kljub temu da ima Oxford letos pojačano osmorico; v njej bosta namreč nastopila dva amerikanska študenta. Na naši sliki vidite čoln Oxforda, ko je pred nekaj dnevi izkoristil lepo vreme za trening na reki.

OB DESETLETNICI USTANOVITVE OF

Govorili in pisali so o zmagi, toda...

JORDAN VUK

II.

Vsi fašistični časopisi in radijske postaje so takrat trobili o osvoboditvi italijanskega ozemlja, to je Slovenije in Dalmacije. Govorili in pisali so o veličastnih sprejemih, ki jih je deležna italijanska fašistična armada. Kot enajstleten otrok sem si predstavljal, da ni mogoče, da bi se slovenski narod pustil podjarmiti nacifašističnim banditom, prodati svoj jezik, svoje gospodarstvo, svojo skromno, toda bogato kulturo in postati še večji hlapec ne samo domačih, temveč tudi tujih raznarodovalcev in izkoriščevalcev.

Tako smo mislili vsi in čakali, da se bo zgodilo nekaj novega, da bo vstal upor podjarmljenih in svobodoljubnih ljudi. Dnevi so minevali v tem pričakovanju. Moj oče je hodil na delo v sečjolski rudnik. Prej je delal v rudniku Raša, še pred tem pa je bil kolon, polovinar in dninar. Zaradi tega smo še huje občutili izkoriščanje.

Nekega deževnega dne v maju so se zbrali na našem domu vsi sosedje in se pogovarjali o tedanjem položaju. Dobro se spominjam besed starega barba Jože, ki je dejal:

«Lagajo kakor da bi hotelij ves svet podreti. Toda to se jim ne bo posrečilo, ker so na svetu še ljudje, ki so siti njihovega zatiranja. Vrnili jim bodo z obrestmi vse, kar jim pripada.»

Te besede barba Jožeta Šušterja so napravile name globok vtis. Ko so odrasli videli, da jih z zanimanjem poslušam, so me napodili v bližnjo sobo. Tam sem še nadalje prisluškoval in slišal, kako je barba Jože nadaljeval:

«Ali se še spominjate, kako smo se uprli tedaj, ko so nas hoteli prisiliti, da se vpišemo v fašistično organizacijo. Tedaj smo se združili, zbrali vse skrito orožje in se jim postavili v bran, da je obležalo več črnih mrtvih. Tudi če imam 68 let, bom ponovno pokazal svoje zmožnosti, če bo potrebno.»

Barba Toni Umer mu je pritrdil:

«Lahko pričakujemo večjih dogodkov. Čim se bodo nekje uprli, se jim bomo tudi mi pridružili. Zaenkrat nas je premalo in nimamo niti primernega orožja in streliva.»

Se je tekel pogovor o stanju v Jugoslaviji in sem slišal mladega fanta Tončića, ki je dejal:

Toliko govorite o uporu in se mi zdi, da niste še nič slišali, kako se že upirajo v Jugoslaviji. V gostilni na Križišču je neki fašist pravil, da je v Jugoslaviji polno — ribelov. Povedal je, da so dobro oboroženi in da za hrbtom napadajo fašistične čete, podirajo mostove, trgajo žice visoke napetosti itd. Pravijo tudi, da imajo svojo organizacijo — Osvobodilno fronto in svojo armado, kateri stoji na čelu Komunistična partija.»

Vsi prisotni so nekako začudeno poslušali Tončka. Barba Tone je nato pripomnil:

«Tudi mi moramo biti pripravljeni in se vključiti v Osvobodilno fronto ter širiti njeno misel med naše ljudi.»

Ob tem sem si mislil: Aha! je že nekaj tistega novega, je že tu začetek upora. Osvobodilnemu gibanju se bodo pridružili tudi ljudje Slovenske Istre in pokazali, kako se znajo boriti za svoje pravice in svobodo. Še vedno so se pogovarjali, kako bodo šli v borbo, da bodo postali svobodni obdelovalci zemlje in ne več koloni. Priboriti morajo nazaj svobodo svojemu jeziku in kulturi.

Ko so končali razgovor, je oče prišel v kuhinjo na večerjo. Mater je skrbelo, ker je že večkrat ostala sama s petimi otroki, da bodo očeta zopet zaprli, kot so ga že prej. To svojo bojazen je tudi povedala. Oče pa je molče povečerjal in odšel na delo. Ko je odšel na delo, mati me je vprašala, kaj so imeli. Seveda sem ji povedal, kako se snuje v Sloveniji Osvobodilna fronta, vseljudska organizacija za upor.

«Da bi le bilo res, ker nas bodo drugače vse uničili. Našega nonota, strica, očeta in sosede so ob nastopu fašizma tako pretepli, da so morali ležati po cele mesece. Ob volitvah so nam požgali senike in izpustili vse vino iz sodov. To so napravili vsem tistim, ki so se upirali, da bi šli na volišče zanje. Divjali so s fašistimi črnimi kapami po vasi kot živina,» je mati govorila kot v prividu tistih boljših dni, ki jih bo prinesla Osvobodilna fronta.

Res, trnova je bila pot našega ljudstva pod fašizmom. Prav zato, ker je to trnje prej več zbadalo naše ljudi, so se dvignili na poziv Osvobodilne fronte v upor. Upor je bil v njem somnožičen, ker je v njem sodelovalo skoro vse ljudstvo in ker je prinesel s seboj to, za kar se je uprlo in borilo — svobodo.

KONEC

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20. — Telefonska št. 73-38. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 73-38. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 20-09, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.ZO.Z. - TRST